dr. Jusuf El-Qaradawi

LJUDI I ISTINA

Naslov originala:
EN-NASU WEL HAQQ

RIJECI RECENZENATA

Knjiga “Ljudi i Istina”, od Dr. Jusufa El-Qaradawija, egipatskog savremenog, islamskog ucenjaka jedno je od njegovih prvih djela. Napisao je na stotine knjiga i studija, a najcesce polje njegovog interesovanja je fikh - islamsko pravo. Moze se slobodno uvrstiti u “mudztehide“ (pravne teoreticare) i pored misljenja nekih ucenjaka da su vrata “idztihada” zatvorena. On je nasljednik velikog islamskog teoreticara Ebu Zehre. S obzirom na njegov renome, izvjesno je da ce njegova djela biti predmetom zanimanja bosanskih prevodilaca sa arapskog jezika, a potvrda tome je i prijevod ove knjige, koju je uradio **Ahmed Purdic**, student Fakulteta serijatskog prava u Rijadu, Saudijska arabija. Dr. Jusuf El-Qaradawi je veliki prijatelj Bosne i Hercegovine, a to je dokazao svojom posjetom u ovim godinama teskim i neizvjesnim za Bosnu i Hercegovinu. Knjiga “Ljudi i Istina” nije iz oblasti fikha. Ona je iz oblasti islamskog vjerovanja – akide, iz samo jednog njenog najvaznijeg dijela, a to je vjerovanja u Allaha dz.s. Ima za cilj da ukaze na istinu za kojom ljudi tragaju u svome zivotu. Oni tu istinu ne mogu nikad ugledati ako ne prouce Kur’an a.s. jer sam razum ne moze dovesti do istine. Knjiga je pisana u formi dijaloga izmedju ucenika i ucitelja, gdje ucitelj odgovara na ucenikova pitanja. Stoga, preporucujem ovu knjigu za citanje, za koju se nadam da ce biti od koristi mnogim citaocima koji tragaju za istinom, a narocito za mlade narastaje i studente.

Prof. Halil Mehanovic

U sirokom opusu naucnog rada cuvenog islamskog mislioca naseg doba Dr. Jusufa El-Qaradawija znacajno mjesto zauzima i knjiga “Ljudi i istina”. To je djelo koje, kao i sva ostala njegova djela, nudi obilje cinjenica od ogromne vaznosti za prihvatanje puta ka Istini. Ljudi o istini raspravljaju od kako je prva ljudska stopa krocila na zemno tlo. Nije davno bilo kada su sinovi Ademovi (Habil i Kabil) dosli u tragicni spor o pitanju sta je istina, sta je ispravno, sta je dobro, kako se odnositi prema Istini, slijediti njen put ili s njega skrenuti, boriti se da se njeni principi realizuju u stvarnosti ili se boriti protiv njih. Kako drukcije razumjeti teznju Habilovu da ustraje na Zakonu Istine, i strast Kabilovu koja ga vuce ka krsenju principa tog istog Zakona, Habilovu odanost Istini i Kabilovu privrzenost strasti – nego kao cinjenicu da ce se taj sukob medju ljudima, koji ce u najvise slucajeva zavrsavati kao i njihov – tragicno, trajati kroz vijekove.

Mi, iz krila naseg vremena, tu istinu o sukobu izmedju Istine i strasti gledamo svakodnevno. Buduci da smo svjesni, kao sljedbenici Istine, da ce ona na koncu trijumfovati ma koliko nam se strast cinila jakom, uvijek sa novim zarom, elanom, s radoscu i odusevljenjem citamo svaki redak koji nosi potvrdu tog naseg cvrstog ubjedjenja o trijumfu Istine. Qaradawija nam, evo, nudi divan niz takvih redaka koji hrane nadu, razgone tamu, uklanjaju sjenke sumnje, ucvrscuju vjeru i povjerenje medju onima koji su odani Istini. On to cini na nacin koji je sasvim primjeren prosjecnom ljudskom umu, koji ne zahtijeva vanredne umne napore da bi se doslo do razumijevanja, on to cini na nacin kojim se Istina sama nudi – jednostavno i lahko.

Citaocima bosanskog jezickog podrucja bice veliko zadovoljstvo druziti se sa cuvenim Qaradawijom preko njegovih redaka o Istini, ali istovremeno i sa samom Istinom koju on u njima nudi. Odatle muslimani Bosne, kao i svi oni do kojih dopre ova knjiga na bilo kojem jeziku svijeta, duguju autoru hair-dovu kojom ce zamoliti

Istinitog Gospodara da mu podari jedno od predivnih dzennetskih mjesta u kojem ce moci nastaviti razmisljati o Istini i svoje divljenje njenim ljepotama sa drugim dijeliti. Nama ostaje da iz stila kojim Qaradawija pise ovo svoje djelo naucimo nekoliko bitnih stvari:

1) O istini treba stalno pisati i govoriti,

2) I pisana i ziva rijec kazana o Istini nuzno treba da bude razumljiva, pristupacna, prihvatljiva, a ne slozena, teska, nerazumljiva i odbojna,

3) O Istini treba nuditi istinu,

4) Ono sto se smatra istinom o Istini svoje argumente nalazi jedino i samo u Knjizi Istine – Casnom Kur'anu, a potom rijecima Glasnika Istine, naseg voljenog Resula, Muhammeda, sallallahu alejhi we sellem,

5) Istinu treba siriti medju ljudima svih podneblja na nacin koji ce poluciti zeljeni rezultat, i sto ce na kraju dovesti do izvjesnog kraja – trijumfa Istine.

Nadamo se da ce ova knjiga Dr. Qaradawija prevedena na bosanski jezik sto prije naci svoje mjesto u rukama i srcima svih onih koji Istinu vole i za nju se bore.

Prof. Sead Seljubac

PREDGOVOR

Tema ove knjige je istina, njen glavni izvor je Kur'an, a pisana je u formi dijaloga. Ovo je kur'ansko proucavanje pojma HAKK (istina); izucavanje znacenja koje ova rijec ima u mocnoj Knjizi, te kako je Allah dz.s. u ljudsku prirodu usadio ljubav prema istini, traganje za njom i njeno slijedjenje. Ova knjiga takodjer ukazuje na jedino sredstvo koje objasnjava istinu i upucuje na nju, a to je Bozja objava. Knjiga pojasnjava vezu izmedju Bozje objave i ljudskog razuma; koje su to oblasti koje je objava prepustila razumu da u njima radi i djeluje. Ukazuje na jedini trajni nebeski izvor kojeg ljudi imaju da pomocu njega spoznaju istinu i slijede je, a to je Kur'an kojeg je Allah ucinio jasnim, uticajnim, sveobuhvatnim, trajnim i pojasnjenjem za svaku stvar, kojeg su muslimani zapostavili i onda su zalutali i zaostali.

Zatim pojasnjava stav ljudi prema istini i navodi razloge zbog kojih je odbacuju, preziru i neprijateljski se ophode prema njenim sljedbenicima. Zasto neki ljudi traze istinu, ali ne pronalaze put do nje. Zatim govori o obavezama i duznostima koje covjek ima prema istini kada je spozna i pronadje pravi put, te kakva ga nagrada ceka na dunjaluku i ahiretu ako bude cvrst i postojan u borbi izmedju istine i lazi (batil). I na kraju, knjiga govori o vrijednostima danasnje dominirajuce civilizacije, koliko u njoj ima istine ili lazi.

Sva ova vazna pitanja obuhvatila je ova kratka brosura, koja je pisana jednostavnim i vrlo lahkim stilom, daleko od bilo kakve zamrsenosti, filozofiranja i usiljenosti. Pisana je u formi dijaloga izmedju ucitelja, odgajatelja i ucenika. Ovaj stil koristila je nasa ulema, sto od najranijeg perioda pronalazimo kod Ibn El Kajjima u dijalogu izmedju sunnije i kaderije (indeterministe) i u dijalogu izmedju kaderije i dzebrije (fataliste). U novije doba ovaj stil pronalazimo kod Resida Ridaa u dijalogu izmedju obnovitelja i onoga koji slijepo slijedi svoje prethodnike, ili u raspravi izmedju sejha Merzuka i Hajran ibni l-Ada'fa u knjizi Husejna el-Dzisra "El-dzevabul ilahijj anil ilmi vel felsefeti". Ovaj stil je koristio i njegov sin, Nedim el-Dzisr, u svojoj knjizi "Kisatul imani bejned-dini vel ilmi vel felsefeti". Cak je i Kur'an plemeniti upotrijebio ovaj stil da bi pomocu njega prikazao najveca egzistencionalna pitanja: pitanje bozanstva, poslanstva, prozivljenja i nagrade. Sve ovo mozemo jasno vidjeti u kur'anskim kazivanjima o poslanicima i njihovim narodima.

Zelio sam ovom kratkom kur'anskom studijom da upoznam obrazovanu omladinu sa istinom na koju ih upucuje njihova Knjiga i da je ucinim dragom njihovim srcima, kako bi vjerovali u nju i pomagali je, i da budu njena vojska i njeni sljedbenici. Zahvaljujem Allahu dz.s. koji je ucinio da ovu brosuru prihvate srca muslimana, tako su mi muslimani iz Afrike pisali trazeci je, a braca Turci su je preveli na turski jezik. Molim Uzvisenog Allaha dz.s. da ovo djelo ucini iskrenim u Njegovo ime i da se njime okoristi njegov autor, citac i distributer. Boze nas, pokazi nam istinu istinom i ucini nas njenim sljedbenicima i pokazi nam zabludu zabludom i udalji nas od nje.

AMIN

JUSUF EL-QARADAWI

REKAO JE MLADI UCENIK SVOME UCITELJU:

Cesto ste nam spominjali istinu (hakk) i govorili da treba da zivimo radi nje i da nam ne bude tesko dati zivot na tom putu. Ali vi ste nas naucili da odredjivanje znacenja rijeci i onoga na sto ona upucuje treba da prethodi svakoj akciji i radu kako bi nam cilj bio jasan i put ispravan. Pa kakvo znacenje ima rijec hakk?

UCITELJ JE ODGOVORIO: Postavio si odlicno pitanje. Rijec hakk ima malo slova, ali veliko znacenje. Upotrijebili su je razliciti strucnjaci za mnogobrojna znacenja:

- filozofi su je upotrijebili da bi njome oznacili jednu od tri najuzvisenije vrijednosti: istina, dobro i ljepota.

- eticari su je upotrijebili da bi oznacili ono sto je covjek duzan prema drugima pa se otuda i kaze da nasuprot svakom pravu stoji obaveza - hakkuhu alejke.

- pravnici su je upotrijebili u znacenju koje se odnosi na pravo svakog pojedinca, tako da se cjelokupno izucavanje zakona naziva pravo (el-hukuk)

- Kur’an je ovu rijec upotrijebio da bi oznacio ono sto je nasuprot batila (neistine) i zablude. Allah dz.s. veli:

“Zar poslije istine ima ista osim zablude” (Yunus; 32)

UCENIK: Smatram da je ovo posljednje znacenje rijeci hakk ono koje nas ovdje zanima. To je ono znacenje koje svaki covjek tvrdi da mu pripada pa cak i ako ga ne slijedi i svako se ogradjuje od njegove suprotnosti, a to je neistina, pa cak ako je u stvarnosti jedan od njenih pomagaca i sljedbenika.

UCITELJ: To je ono sto komplikuje stvar, jer svi sljedbenici neistine tvrde da su oni na pravom putu, neki iz neznanja i nemara, a neki iz inata i zablude.

“A kad im se kaze: “Ne remetite red na Zemlji”, odgovaraju, “mi samo red uspostavljamo”” (Al-Baqara; 11)

Ali, ja cu ti dati svjetiljku koja ce ti osvijetliti pravu istinu. Istina je, kao sto na to upucuje cista ljudska priroda, stabilna i trajna, a neistina je prolazna i promjenljiva. Ono sto se odlikuje stabilnoscu i trajnoscu to je istina, a ono cija su svojstva iscezavanje i prolaznost to je batil (neistina). Ako bismo pogledali u svarnost ne bismo pronasli ni jednu stvar koja se odlikuje stabilnoscu i trajnoscu, sama po sebi, osim Stvoritelja, neka je slavljen samo On. Jer sve drugo ne postaje samo od sebe, niti opstoji samo po sebi, nego ono egzistira u zavisnosti od drugog, postalo je nakon sto nije bilo, postoji do odredjenog roka, zatim se njegova stranica zatvara. Jasna istina koju potvrdjuje ljudska priroda i razum, a to svjedoci i svaki red, cak svaki detalj u svemu postojecem, da je Allah HAKK, a sve drugo BATIL. To je ono sto je Allahova istinita Knjiga obznanila u vise sura, kao sto je Uzviseni rekao:

”To vam je Allah, Gospodar vas istinski! Zar poslije istine ima ista osim zablude? Pa kuda se onda odmecete?” (Yunus; 32)

“Zato sto Allah postoji, (HAKK) i sto je On kadar da mrtve ozivi, i sto On sve moze” (Al-Hadzdz; 6)
“To je zato sto Allah postoji, a oni, kojima se oni, pored Allaha klanjaju, ne postoje, i zato sto je Allah uzvisen i velik” (Al-Hadzdz; 62)

Otuda je i Poslanik s.a.v.s. rekao: ”Najtacnije rijeci koje je rekao jedan pjesnik su rijeci Lebida, “SVE, OSIM ALLAHA, JE PROLAZNO”. *1)

Ko danas ovu istinu ne spozna, shvatice je sutra, na dan kada sa njegova pogleda bude uklonjena koprena pa vidi istinu jasnu, bez ikakvih laznih maski i uljepsanih prekrivaca.

“Tog Dana Allah ce ih kazniti kaznom koju su zasluzili i oni ce saznati da je Allah, doista, olicena istina.” (An-Nur; 25)

“Iz svakog naroda dovescemo svjedoka i reci: ”Dajte svoj dokaz!”, i oni ce saznati da je Bog jedino Allah, a nece im biti onih koje su izmisljali” (Al-Qasas; 75)

Sva mudrost ovog stava je sazeta u ovom plemenitom kur’anskom ajetu:

”Sve ce, osim Njega propasti! On ce suditi, i Njemu cete se povratiti.” (El-Qasas; 88)

UCENIK: Doista ste mi ovom svjetiljkom osvijetlili put i glas prirode u dubini moje duse mi govori da je Allah jasna istina. Pitao bih vas jos nesto.

UCITELJ: Pitaj sto zelis, jer znanje je riznica, a njeni kljucevi su pitanja.

UCENIK: Zar mi ne kazemo za neke rijeci, djela, ideje, pravce i druge stvari da su one istinite, a za druge da su neistinite? Pa odakle dolazi istinitost za prve i neistinitost za druge?

UCITELJ: Svaka stvar, poprima svojstvo istine u onolikoj mjeri koliko je vezana za Apsolutnu istinu, Allaha, i koliko pripada Njoj i zadovoljava se Njom, a svaka stvar poprima svojstvo neistine shodno svojoj udaljenosti i odvojenosti od Allaha i Njegovog zadovoljstva. Sve ono sto se u korijenu veze za Allaha to je istina, a sve ono sto potice od neceg drugog to je neistina. A kada spoznas da je Allah istina, znaj da je Njegov govor istina i Njegova djela su takodjer istina jer On ne govori lazi, niti radi besposlice. Otuda je jedna od dova razumnih ljudi:

“Oni koji stojeci i sjedeci i lezeci Allaha spominju i o stvaranju nebesa i Zemlje razmisljaju: ”Gospodaru nas, Ti nisi ovo uzalud stvorio, hvaljen Ti budi i sacuvaj nas patnje u vatri!” (Ali Imran; 191)

Otuda Kur’an sa cudjenjem i negiranjem odgovara onima koji su smatrali da je sve ovo stvoreno bez mudrosti, i da ovaj zivot nema svrhe, govoreci da je to sto oni tvrde besposlica. Djela Allaha mudroga daleko su od toga. Allah, Vladar istiniti, Uzvisen je visoko iznad toga.

“Zar ste mislili da Smo vas uzalud stvorili i da Nam se necete povratiti? I neka je uzvisen Allah vladar Istiniti, nema drugog boga osim Njega, Gospodara svemira velicanstvenog!” (Al Mu’minun; 115, 116),

“Mi nismo stvorili nebesa i Zemlju i ono sto je izmedju njih da bismo se igrali. Mi smo ih stvorili sa ciljem, ali vecina njih ne zna” (Ad-Duhan; 38, 39),

“Mi nismo uzalud stvorili nebo i Zemlju i ono sto je izmedju njih, tako misle nevjernici, pa tesko nevjernicima kada budu u vatri” (Sad; 27)

Sve ono sto je Uzviseni rekao u svojim knjigama, preko svojih poslanika, je istina, a ono sto je u njima propisao je pravedno.

“Rijeci Gospodara tvoga su vrhunac istine i pravde”, (Al Ena’m; 115).

Sve ono sto je Allah rekao o nevidljivom svijetu, svrsetku zivota i ahiretu je istina u koju se mora vjerovati i priznati istinitost. Otuda je Allahovo obecanje istina, smrt je istina, Smak svijeta je istina, prozivljenje je istina, polaganje racuna je istina, dzennet je istina i dzehennem je istina. Allah u Kur’anu kaze:

”A prijetnja (obecanje) Gospodara moga ce se sigurno ispuniti” (Al-Kahf; 98),

“Allahova prijetnja je istinita” (Luqman; 33),

“Smrtne muke ce zbilja doci, to je nesto od cega ne mozes pobjeci” (Qaf; 19),

“Oni te zapitkuju: ”Da li je istina da ce ono biti? Reci: ”Jest, Gospodara mi moga, zaista je istina i vi necete moci umaci” (Yunus; 53),

“A sta ti znas, mozda je Smak svijeta blizu. Pozuruju ga oni koji u nj’ ne vjeruju, a oni koji vjeruju, zbog njega strahuju i da je istina znaju” (As-Sura; 18),

“A na dan kad oni koji nisu vjerovali pred vatrom budu zaustavljeni: ”Zar ovo nije istina?” - Odgovorice: ”Jest, Gospodara nam naseg” (Al-Ahkaf; 34),

“I vidjeces sve narode, kako na koljenima klece, svaki narod bice pozvan prema svojoj Knjizi: “Danas cete biti nagradjeni ili kaznjeni prema tome kako ste postupali! Ova Knjiga Nasa o vama ce samo istinu reci, jer smo naredili da se zapise sto ste radili.” (Al-Dzasije; 28, 29)

Zato su svi propisi koje je Allah propisao svojim robovima, da bi pomocu njih uredili svoje odnose sa Njim, svemirom i zivotom ili svoje medjusobne odnose; pojedinacne, porodicne i drustvene, istina prema kojoj se mora postupati pokoravati im se predavsi se njihovoj pravednosti kao sto kaze Uzviseni:

”Mi tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da ljudima sudis onako kako ti Allah objavljuje. I ne budi branilac varalicama” (An-Nisa; 105)

“A tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da potvrdi knjige prije objavljene i da nad njima bdi. I ti im sudi prema onome sto Allah objavljuje i ne povodi se za prohtjevima njihovim, i ne odstupaj od Istine koja ti dolazi; svima vama Smo zakon i pravac propisali” (Al-Maide; 48)

UCENIK: Ako je istina tako jasna i jednostavna, kao sto ste spomenuli, zasto onda kod ljudi vidimo velike razlike u odredjivanju puta koji vodi istini i utvrdjivanju kriterija kojim ce razdvajati istinu od neistine u svim stvarima?
UCITELJ: Allah je, u ljudsku prirodu usadio ljubav prema istini, traganju za njom i njenim slijedjenjem, kao sto je u razumu postavio elemente za njeno razumijevanje, zatim je sve to upotpunio sa Bozjim knjigama i poslanicama, da bismo usmjerili razum i sacuvali ga od skretanja i lutanja, i da bismo uklonili zapreke sa ljudske prirode kako ne bi bila izbrisana ili izvitoperena.Tako bi se ljudi okupili oko zajednicke rijeci i uputili se pravim, jasnim putem. Citaj sa mnom ove kur'anske rijeci:

"Svi ljudi su sacinjavali jednu zajednicu, i Allah je slao vjerovjesnike da donose radosne vijesti i opomene, i po njima je slao Knjigu samo istinu, da se po njoj sudi ljudima o onome u cemu se oni ne bi slagali" (Al-Baqara; 213)

Smatram da se ti slazes sa mnom u tome da onaj ko zeli da sazna ideje nekog pisca ili ucenje filozofa ili doktrine reformatora da ce ih traziti u onome sto je taj napisao u svojim knjigama ili rekao u svojim govorima... Mi ovdje takodje kazemo: "A Allah ima najuzvisenija svojstva, ko zeli da spozna pravu istinu, cistu od ljudskih zloupotreba neka je upozna iz knjige Uzvisenog Allaha i Njegovih poslanika." Ja ne poricem ulogu zdrave ljudske prirode niti znacaj zdravog ljudskog razuma na putu spoznaje istine, a zatim njenom slijedjenju. Naprotiv, to su dvije blagodati koje je Allah dao covjeku da se njima koristi, a ne da ih zanemaruje. Pa zar je zdrava ljudska priroda i razboriti razum ista drugo do vaga pomocu koje mjerimo kao sto kantarom vagamo materije i tijela. To je vaga koju je Allah poklonio svakom pojedincu, kao sto je citavoj ljudskoj zajednici poklonio Knjigu u kojoj nema pogreski:

"Allah objavljuje Knjigu, samo istinu i pravednost" (As-Sura; 17),

"Mi smo izaslanike Nase s jasnim dokazima slali i po njima knjige i terazije objavljivali, da bi ljudi pravedno postupali" (Al-Hadid; 25).

Ova vaga mora uvijek biti uz Knjigu, jer covjek pomocu nje spoznaje istinitost objave i iskrenost poslanika. Cak pomocu ove vage, prirode i razuma, on spoznaje svoga Gospodara koji je svemu onome sto je stvorio, dao ono sto mu je potrebno, zatim ga kako bi se time koristio, nadahnuo. Svima nama je potrebno ovo mjerilo, ali ona nema nikakve vrijednosti ako se odvoji od upute i svjetla Knjige, a ona ce moci biti neovisna od Knjige onda kada stvorenje postane neovisno od Stvoritelja, a to se nece nikada desiti.

UCENIK: Ja vjerujem u to sto vi kazete, ali da bi mi se srce smirilo, zelim da vas pitam jos jedno pitanje kako bi sve bilo jos jasnije. Ako smo mi stvorenja koja se nalaze na Zemlji, zasto onda trazimo istinu sa neba? Zar to nije dodatno opterecenje za nas? I zasto mi ne bismo odredili kriterije pravde tj. istine?

UCITELJ: Nije cudno niti je neobicno, da trazis spoznaju istine od Allaha. Naprotiv to je logicno i prirodno. Ako za istinu kazemo da je to spoznaja sustine stvari, tajni postojanja i svrhe zivota, onda je logicno da je trazimo od Stvoritelja svih stvari koji njima upravlja i koji im je udahnuo zivot. Ako za istinu kazemo da je to pravedni zakon koji sudi medju ljudima i odredjuje njihova prava i obaveze, svakoj osobi, porodici i grupi daje ono sto zasluzuje ali i trazi od nje ono sto je njena obaveza, onda

izvor ove i ovakve istine ne moze biti niko drugi do Gospodar ljudi koji sve stvara i cini skladnim, i koji sve s mjerom odredjuje i nadahnjuje. On zna sta je potrebno Njegovim robovima jer oni su kod Njega svi jednaki, On je njihov Gospodar, a oni su Njegovi robovi i On nije pristrasan prema nekoj osobi, niti familiji, stalezu, narodu, naciji, stanovnicima nekog mjesta, niti vremena.

Ako pod istinom podrazumijevamo moralne principe koji obuzdavaju nagone, regulisu ponasanje, uzdizu dusu i odgajaju cud, a samo moralna jedinka i zajednica mogu napredovati, onda se i ova istina trazi od Stvoritelja dusa i cudi koji zna sta ih cisti, a sta na stranputicu vodi.

“A Allah umije razlikovati pokvarenjaka od dobrocinitelja” (Al-Baqara; 220),

“A kako i ne bi znao Onaj koji stvara, Onaj koji sve potanko zna, koji je o svemu obavijesten” (Al-Mulk; 14).

Najbolji poznavalac nekog uredjaja je onaj ko ga je napravio i uredio, a Uzviseni Allah je covjekov Stvoritelj, pa zasto moralne principe traziti od nekog drugog mimo Allaha, Gospodara ljudi.

“Gospodar nebesa, Gospodar Zemlje, Gospodar svih svjetova” (Al-Gatiya; 36).

Pored toga sto On poznaje svoja stvorenja, On je milostiviji prema njima od njihovih oceva i majki, On je cak blazi prema njima nego sto su oni sami prema sebi.

“On je doista, dobrocinitelj i milostiv” (At-Tur; 28),

“A Allah je prema ljudima zaista vrlo blag i milostiv”, (Al-Baqara; 143).

UCENIK: Ali sta je Knjiga prepustila vagi, drugim rijecima, sta je objava prepustila razumu?

UCITELJ: Doista je objava razumu prepustila mnoge stvari u raznim poljima:

1. U oblasti akide (vjerovanja) ostavila je razumu da spozna dvije najvece istine na ovom svijetu:
Prva istina je: Postojanje Allaha i Njegovo jedinstvo. Pored toga sto na postojanje Allaha upucuje zdrava ljudska priroda na to takodje ukazuje ispravno razmisljanje i zdrav razum. Otuda nije nikakvo cudo da Kur’an dokaze Allahovog postojanja izvodi iz svemira i zivota.

“U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noci i dana su, zaista, znamenja za razumom obdarene” (Ali-Imran; 190),

“Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili? Zar su oni nebesa i Zemlju stvorili?! Ne, nego oni nece da vjeruju” (At-Tur; 35, 36).

Zatim Kur’an navodi racionalne dokaze da je Allah jedan, kao sto su rijeci Uzvisenog:

”Da Zemljom i nebesima upravljaju drugi bogovi, a ne Allah, poremetili bi se. Pa neka je uzvisen Allah, Gospodar svemira, od onoga sto Mu pripisuju”... Zar da pored Njega oni uzimaju bogove?! Reci: ”Dokazite!”, (Al-Anbiya; 22, 24).

A na drugom mjestu kaze:

”Allah nije uzeo Sebi sina, i s Njim nema drugog boga! Inace, svaki bi bog, s onim sto je stvorio - radio sto bi htio, i jedan drugog bi pobjedjivao.” (Al-Mu’minun; 91).

Druga istina je Postojanost Objave, vjerovjesnistva i poslanstva. Razum je taj koji potvrdjuje da je to moguce, da se to doista desava i da je ta odredjena osoba Allahov poslanik. Razumu pripada prva i zadnja presuda u ovoj stvari i ne moze se po ovom pitanju argumentovati svetim tekstom niti objavom, jer kako argumentovati sa onim sto jos nije potvrdjeno?

Zato su islamski ucenjaci rekli da je razum osnova teksta (nakl - Kur’an i hadis) zbog toga sto razum, nakon spoznaje da Uzviseni postoji i da je On svemocan, zna da od savrsene mudrosti Mudroga i milosti Milostivog jeste da ne ostavlja Svoje robove samim i napustenim da se guse u beskrajnom moru neznanja, sljepila i zablude, a On je u stanju da ih uputi i izvede iz tmina na svjetlo pomocu objave i poslanstva. Razum, nakon sto to spozna, ne priznaje svakog onog ko tvrdi da je Allahov poslanik za poslanika, nego trazi od njega dokaze koji potvrdjuju njegove tvrdnje i dokazuju da to nije laz nego da to predstavlja Allahovu volju, koji ga je poslao. Zato razum od njega trazi jasne znakove (mu’dzize) koje ne moze niko uraditi bez Bozije volje. I razum je taj koji pravi razliku izmedju istinitih, jasnih dokaza (mu’dziza), koje ne moze uraditi niko drugi do poslanici i izmedju carolija i trikova koje izvode madjionicari i vracari. Razum je taj koji razumije poruku mu’dzize, koju je Allah dao svome poslaniku, shvatajuci da je ona potvrda od Allaha da su tvrdnje tog covjeka istinite, i ona je u svojstvu Njegovih rijeci:

”Istinu je rekao Moj rob u onome sto je dostavio od Mene”.

Uzviseni Allah ne potvrdjuje govor lazova, jer potvrdjivanje lazova je laz, a laz ne dolikuje Allahu dz. s.. Sve ove premise su cisto racionalne i da nema njih ne bismo shvatili Objavu, niti bi bilo vjere uopce. Osim toga razum gleda u zivot svake osobe koja priziva poslanstvo i posmatra njegov moral, njegova djela i rijeci, njegov pocetak i kraj da bi saznao da li je on dosljedan da bude izabran za tu misiju ili nije pa da ga odbaci i napusti. Zbog toga se Kur’an, raspravljajuci o istinitosti Muhammedovog s.a.v.s. poslanstva, obraca razumu nevjernika i kaze im smjelo i otvoreno:

“Reci: ”Ja vam savjetujem samo jedno: ustanite iskreno prema Allahu, dvojica po dvojica, ili jedan po jedan, pa zatim razmislite da drug vas nije lud. On vas samo prije teske patnje opominje” (Saba’; 46).

A rekao je obracajuci se Poslaniku:

”Reci: ”Da Allah nije htio, ja vam ga ne bih kazivao (tj. Kur’an) niti bi vas On s njim upoznao. Ta ja sam prije poslanstva dugo medju vama boravio - zar ne shvacate?” (Yunus; 16).

2. U polju fikha (prava) prepustila je razumu da ulozi sve svoje potencijale kako bi razumio kur’anske i hadiske tekstove, da izvlaci pojedinacna rjesenja iz opcih principa i da se koristi analogijom prilikom iznalazenja tih rjesenja. Zatim mu je prepustio da za svaki dogadjaj pronalazi odgovarajuci fikhski propis, uvazavajuci

opce koristi i izbjegavajuci stete, a trazeci olaksanje, i uvazavajuci nuznosti shodno njenim potrebama, i uzimajuci u obzir obicaj (ukoliko on nije u suprotnosti sa Serijatom), mjesne i vremenske prilike. Otuda nije ni cudo da imamo razlicitih pravaca, vise mezheba i raznovrsnih misljenja. Zato nije ni cudo da nam je islamski razum, prosvijetljen objavom, ostavio ogromno fikhsko (pravno) blago koje zauzima znacajno mjesto u svjetskom pravu.

3. U oblasti morala Knjiga je prepustila razumu da daje svoje misljenje i da presudjuje u mnogim stvarima o kojima se pomijesalo dobro i zlo i gdje je tesko razlikovati halal od harama. Nije zapostavila njegovu ulogu nego ga je, uporedo sa objavom, ucinila izvorom etike i mjerilom eticke norme. Ovo pitanje najbolje je objasnio nas profesor, sejh, doktor Muhammed Abdullah Draz u svojoj knjizi "Kelimatun fi mebadii ilmil ahlak", rekavsi:

"Mudraci se hvale da su oni otkrili jedan drugi izvor, pored nebeske objave, etike, a to je svjetlo razuma ili moralni osjecaj koji posjeduje svako ljudsko srce, ali nek' znaju da oni nisu ni sa cim novim dosli, a da to Islam nije vec poznavao. Pa islamsko pravo kada se poziva na ispravan razum i cistu svijest ne poziva se na njih samo kao svoje svjedoke, koji potvrdjuju njegove propise i podrzavaju ga, nego ih on opunomocuje i daje im pravo naredbe i zabrane u tri slucaja; prije dolaska objave - Serijata, za vrijeme objave i nakon zavrsetka objave i njenog upotpunjavanja."

Sto se tice perioda prije objave: Kur'an jasno potvrdjuje da su sve duse obdarene snagom koja razlikuje dobro od zla, pravdu od nepravde, bogobojaznost od grijesenja:

"I tako mi duse i Onoga koji je stvori, pa joj put dobra i put zla shvatljivim ucini" (As-Sems; 7, 8),

"Sam covjek ce protiv sebe svjedociti, uzalud ce mu biti sto ce opravdanja svoja iznosit" (Al-Qiyama; 14, 15).

Islam se nije zadovoljio da zadatak ove moci zapazanja, koju ima svaka dusa, bude samo puko razlikovanje dobra od zla nego ju je opunomocio da naredjuje i zabranjuje i obavjestava svakog onog ko se njoj suprostavi da je nasilnik i u velikoj zabludi.

"Da li im to dolazi od pameti njihove ili su oni inadzije tvrdoglave?" (Et-Tur; 32).

Ovo pitanje je jasno i ne ostavlja nikakvu sumnju da je pokornost naredbama razuma i pameti obavezna kada se sazna pravi put i istina. Zato je vlasnik jasne upute s.a.v.s. rekao: "Kada Allah zeli dobro nekom robu dadne mu vaiza u njemu samome, koji mu naredjuje i zabranjuje"

Doista islam daje razumu dominaciju etike u cjelokupnom ljudskom znacenju koje smo naprijed objasnili. To je ono znacenje za koje su evropski ucenjaci tvrdili da su ga oni otkrili u svojim filozofskim ucenjima. Ova dominacija etike, koju filozofi nazivaju "moralnim zakonom u nama", islam je, kao sto smo vidjeli, priznao u potpunosti u periodu koji prethodi dolasku Serijata - objave do onih kojima je on upucen. Ostalo nam je da vidimo stav islama prema ovoj dominaciji razuma u vremenu silaska nebeskog zakona (Serijata) i nakon njegovog upotpunjavanja. Da li je Serijat, nakon sto je objavljen i dostavljen ljudima dokinuo propise i naredbe razuma kao sto dolazak vode kvari (dokida) tejemum? Ne, jer svjetlo ne brise svjetlo, nego ga

ili potvrdjuje i potkrepljuje ili ga podrzava i pomaze ili ga upotpunjuje i povecava. Pojasnjenje toga je u cinjenici da se djela ljudi mogu podijeliti u tri grupe:

a) Ono u cemu razum ima jasnu ulogu i konacnu presudu, a to su stvari o kojima nema suprotstavljenih misljenja niti se u njima iko razilazi kao sto je ljepota korisne istine i ruznoca stetne lazi, velikodusnost uzvracanja dobrim na zlo i niskost uzvracanja zlim na dobro. Objava u ovakvim situacijama dolazi da potvrdi i ucvrsti presudu razuma.

b) Ono u cemu razum ima slabasno svjetlo kojeg izmijesanu sa sumnjama prekriva tama, a to su stvari u kojima razum ne moze da da jasni sud, kao sto je alkohol, kamata, istina koja skodi, korisna laz, pristajanje na potlaceni zivot bez nade ili zrtvovanje zivota za neke ideale sa mogucnoscu da se on sacuva i slicno. U ovakvim situacijama Serijat dolazi da pomogne svjetlu razuma, dajuci prednost mudrosti i zrelosti u njima i ispravljajuci greske sumnji koje su se izmijesale s njim.

c) Ono u cemu razum nema nikakvu ulogu, kao sto su vrste ibadeta, njihov opis i nacin izvodjenja; u ovom slucaju objava upotpunjuje ono sto razum sam nije mogao spoznati i brise tmine koje su ga opkolile.

Na ovaj nacin "prirodnjaci" koji slijede samo razum imaju samo jedno svjetlo, a sljedbenici nebeskog zakona imaju dva svjetla, kao sto je rekao Allah, neka je slavljen samo On:

"Sama svjetlost nad svjetloscu!" (An-Nur; 35).

Ali nemoj misliti da je svjetlo Objave, u stvarima koje sam razum nije mogao dokuciti, postalo neovisno od svjetla razuma, nego je ono prijeko potrebno njegovoj pomoci i podrsci iz tri razloga;

Prvi razlog: Vjera se oslanja na razum kada trazi od vjernika da obavljaju svoje vjerske duznosti, ne zbog same cinjenice da su to Bozije naredbe, nego i zbog cinjenice da su one postale moralna obaveza nakon sto su ih oni preuzeli na sebe, shodno onome sto zahtjeva iman koji ukljucuje obavezu slusanja i pokoravanja. Citaj rijeci Uzvisenog:

"I sjetite se Allahove milosti kojom vas je obasuo i zavjeta kojim vas je obavezao kada ste rekli: "Slusamo i pokoravamo se!" (Al-Ma'ide; 7),

"A On je od vas vec zavjet uzeo - ako zelite da budete vjernici" (Al-Hadid; 8).

Drugi razlog: Serijatske naredbe su u vecini slucajeva uopcene, a Serijat je njihovo preciziranje i odredjivanje prepustio savjesti koju je usadio u svaku osobu i svaku ljudsku zajednicu. Kur'an cesto prepusta licnoj ili grupnoj savjesti da odredi granice prava i obaveza i nacin njihovih ostvarivanja.

"Koje prihvatate kao svjedoke" (Al-Baqara; 282),

"I velikodusno ih darujte" (Al-Baqara; 233)

"da ih lijepo prema svojoj mogucnosti hrani i odijeva" (Al-Baqara; 236).

Treci razlog je, a on je najopsirniji i najprecizniji; da islam ne trazi, niti se zadovoljava da se njegove naredbe sprovode bez razmisljanja, pokoravajuci se njegovoj moci i sili, nego zeli prije svega da njegove naredbe prodru u dubinu duse, kako bi ih srce upilo i da zatim iz njega izadju nakon sto su se pretvorile u spontane licne naredbe. Zbog toga sto je prvi korak u sprovodjenju farzova vjerovanje u njihovu obaveznost i pravednost, a slijedeci korak je da osoba sprovede ove naredbe do svoje duse potpomognuta glasom koji odzvanja u njoj i doziva je:

“O ti duso, Allah ti naredjuje da (u) radis, a ja ti naredjujem da se pokoravas Njegovoj naredbi jer, je to istina i pravda i ti nemas izbora”.

Ako se iz covjeka ne emituje ovaj poziv i do duse ne dopire taj nebeski glas sav taj trud ce kod Allaha biti uzaludan, a i prema gledistu moralnog zakona. Srce je u stvari provodnik vjere, jer se nista ne moze uraditi bez njegovog posrednistva. Dovoljna je ta cinjenica da ukaze na visoko mjesto koje ono zauzima u Serijatu. Zatim i sam Serijat, nakon sto je objasnio, jasni halal i haram, ostavio je oblasti u kojima su se oni izmijesali i u njima su propisi nejasni pa je prepusteno svakoj jedinki da pita svoje srce i pazi na svoju savjest, uzimajuci ono sto je manje stetno i sto je sigurnije. Tako je presudio mudri Poslanik s.a.v.s. kad je rekao:

“Halal je jasan i haram je jasan, a izmedju njih su sumnjive stvari, ne poznaje ih mnogi od ljudi.Ko se bude cuvao sumnjivih stvari sacuvao je svoj obraz i vjeru”,

I rekao je:

“Pitaj svoje srce i svoju dusu. Dobrocinstvo je ono kod cega se smiruje dusa i srce, a grijeh je ono sto pece u dusi i zapinje u grudima, pa ako bi ti to ljudi i opravdavali“.

Na kraju, uloga duse u islamu se ne zavrsava ovdje, niti se zavrsava krajem ovog zivota, nego ona ima vaznu ulogu kod obracuna na drugom svijetu (svijetu nagrade), kada ce izaci pred Allaha i izreci svoju presudu nad samim sobom, prije nego sto se izrekne glavna presuda. Citaj znacenje rijeci Uzvisenog:

“I svakom covjeku cemo ono sto uradi o vrat privezati, a na Sudnjem danu cemo mu knjigu pokazati: ”Citaj knjigu svoju, dosta ti je danas to sto ces svoj racun polagati!” (Al-Isra; 13, 14)

Objava je razumu prepustila da putuje po predjelima ovog sirokog svemira kako zeli, penjuci se u nebeseke sfere i spustajuci se u zemljinu utrobu razmisljajuci o sebi.

“Reci: Posmatrajte ono sto je na nebesima i na Zemlji!“ (Yunus; 101),

“Na Zemlji su dokazi za one koji cvrsto vjeruju, a i u vama samima - zar ne vidite?” (Ad-Dariyat; 20, 21).

Prepustila mu je da otkriva i pronalazi blagodati ovog svemira - koliko moze i da ih sebi potcini koliko je u stanju, jer sve sto je u svemiru Allah je potcinio da korisiti covjeku:

“I daje vam da se koristite onim sto je na nebesima i onim sto je na Zemlji, sve je od Njega. To su, zaista, pouke za ljude koji razmisljaju.” (Al-Gatiya, 13),

“I daje vam da se korisitite ladjama koje polove morem voljom Njegovom, i daje vam da se rijekama koristite i daje vam da se koristite Suncem i Mjesecom, koji se stalno krecu, i daje vam da se koristite nocu i danju; i daje vam od svega onoga sto od Njega istete” (Ibrahim; 32-34).

Objava je razumu prepustila da pronalazi i kreira u zivotnim sredstvima i dunjaluckim stvarima koliko hoce, postivajuci granice istine i pravde:

“Vi bolje znate vase dunjalucke poslove“.

“A ne zaboravi i svoj udio na ovom svijetu.” (Al-Qasas; 77).

Prepustila je razumu da se koristi eksperimentima drugih i da se posluzi iskustvom i znanjem prethodnika.

“Zato uzmite iz toga pouku o vi koji ste obdareni!” (Al-Hasr; 2),

“Zasto oni po svijetu ne putuju pa da srca njihova shvate ono sto treba da shvate i da usi njihove cuju ono sto treba da cuju, ali oci nisu slijepe, vec srca u grudima.“ (Al-Hadzdz; 46)

“Donesite mi Knjigu objavljenu prije ove ili samo kakav ostatak znanja, ako istinu govorite.” (Al-Ahqaf; 4),

“Pitajte ucene ljude ako ne znate“ (An-Nah; l 43)

“Mudrost je izgubljena stvar vjernika; gdje god je nadje on je najpreci da je uzme”.

UCENIK: Kako je divno i lijepo to sto ste rekli profesore, ali u mojoj dusi ima stvar koja me jos uvijek muci. Zar Allah nije covjeka pocastio razumom? Pa zasto mu nije ostavio mogucnost da on trazi istinu i da se sam prema njoj uputi?

UCITELJ: (Kao da se malo razljutio radi ovog pitanja) Ponovo si se vratio svome starom pitanju, samo drugim rijecima. Naprotiv, Uzviseni je pocastio covjeka razumom i naredio mu je da posmatra i razmislja o sebi, nebesima, Zemlji i onome sto ga okruzuje:

“A i u vama samim, zasto ne razmislite” (Ad-Darijat; 21),

“I zasto oni ne promisle o carstvu nebesa, Zemlje i o svemu onome sto je On stvorio“ (Al-A’raf; 185),

“A zasto ne razmisle sami o sebi, Allah je stvorio nebesa i Zemlju i ono sto je izmedju njih - sa ciljem i do roka odredjenog“ (Ar-Rum, 8),

“Reci: “Ja vam savjetujem samo jedno: ustanite iskreno prema Allahu, dvojica po dvojica, ili jedan po jedan, pa zatim razmislite...“ (Saba; 46).

I On mnoge ajete zavrsava ovakvim pozivima:

“Pa zasto ne shvacate?”, “Pa zasto ne razmislite?”, “Doista su u tome dokazi za one koji razmisljaju“, “Doista su dokazi za one koji imaju pameti“, “Znakovi za

razumom obdarene“, “To je zaista dalekovidnim pouka“, “To su dokazi za one koji pameti imaju.“

Istiniti, neka je slavljen samo On, shodno Svojoj mudrosti i milosti nije ostavio ljudski razum sam, znajuci da mu je tesko spoznati istinu, dati konacno misljenje i sveobuhvatnu rijec, jer konacna, prava, sveobuhvatna istina, se ne moze spoznati pomocu samog razuma. Bez Allahove upute razum je ogranicen vremenom i sredinom u kojoj se nalazi, zatim koeficijentom inteligencije i stepenom obrazovanja. Razum ljudi razlikuje se i shodno razlikama vremena i prostora. Koliko stvari ima koje se kod jednog naroda ubrajaju u vrline, a kod drugog naroda to spada medju velike mahane? Za koliko stvari se u jedno vrijeme tvrdilo da su jasna istina, zatim dodje drugo vrijeme i smatra ga cistom neistinom. Cak se razum jednog covjeka mijenja sa promjenom etapa u njegovom zivotu i sa povecanjem iskustva. Osim toga, kod nas postoje strasti, sklonosti, licni pravci, zatim porodicne, regionalne i nacionalne teznje. Sve to dominira nad razumom, nekada svjesno, a nekad nesvjesno, utice na njegovu presudu koju izrice nad stvarima, ljudima, djelima i vrijednostima; htio to on ili ne. Pa gdje je taj ljudski razum koji moze spoznati pravu istinu? Razum kojeg pojedinca ili koje grupe i u kojoj to zemlji? I u kojem vremenu?

“Da se Allah za prohtjevima njihovim povodi, sigurno bi nestalo poretka na nebesima i Zemlji u onom sto je na njima...” (Al-Mu’minun; 71).

Navedimo primjer filozofa kada su raspravljali o etici, sta su oni uzeli za polaznu tacku, mjernu vrijednost, u svojoj filozofiji i kako su se na kraju razisli i dosli u kontradiktornost.

Neki od njih su za mjerilo uzeli UZITAK,

neki su rekli da je to KORIST,

neki od njih su se okrenuli SNAZI,

neki su pretjerali u RAZUMU,

neki su tvrdili da je to OSJECAJ,

neki su samo vjerovali u MATERIJU,

a neki su sve zanijekali osim DUSE,

neki su svetost pridavali SLOBODI POJEDINCA,

a neki su prednost dali KORISTI DRUSTVA,

neki su dali vaznost STVARNOSTI,

a neki su naginjali IDEALIMA.

Covjek ne moze izaci iz valova ovih suprotstavljenih filozofija i iz zagrljaja ovih kontradiktornih pravaca bez sumnje, kosmara i nedoumica koje je jedan filozof davno, lijepo opisao rekavsi:

“Sve te institute sam obisao i sve znakove njihove pregledao, a nisam vidio nista, osim zbunjenog, ruku na bradu stavio i skripi zubima pokajno.”

Dakle, sam razum nije dovoljan da uputi covjeka ka istini nego mora imati vodica koji ce ga uzeti za ruku i izvesti iz lavirinta, a to je zadatak poslanstva. Zbog toga su Allahove poslanice i Njegove knjige dolazile jedna za drugom i sustizale se da bi uputile covjecanstvo.

“A svaki narod je imao onoga ko ga je na pravi put upucivao” (Ar-R’ad; 7),

“A nije bilo naroda kome nije dosao onaj koji ga je opominjao” (Fatir; 24).

Razum moze biti dovoljan da pojasni ogranke i primjenu sredstava, ali temelje i ciljeve zivota ne mozemo shvatiti bez nebeske rijeci koju cemo uzeti iz nebeskih knjiga. Ne zaboravi da je razum taj koji razumijeva Boziju objavu i Njegove knjige, kontrolise njihovo sprovodjenje i slijedjenje ili odstupanje od njih - i njegova uloga se ovdje ne porice. Ali izvor, iz kojeg se bezbrizno uzima istina mora biti nebeski, Boziji.

UCENIK: Prihvatam to sto ste rekli o teoloskim i vjerskim pitanjima, ali mi imamo prakticne stvari koje su vezane za zivot ljudi i njihove medjusobne odnose, i oni su u mogucnosti da spoznaju istinu - pravdu i pravu mjeru u tim stvarima putem iskustva i eksperimenata. Pa zbog cega ih je Bozja objava ogranicilia svetim tekstom namecuci im rjesenje odozgo, a ne da ono proizadje iz njih samih?

UCITELJ: Da, covjek moze da pronadje istinu u prakticnim stvarima posredstvom pokusaja ili eksperimenata koji otkriju njegove greske i uklone zavjesu sa stvari koje su mu bile nejasne jer ih je bilo prekrilo neznanje, nemar ili strasti. Da bi covjecanstvo stiglo do ovih rezultatata mora zrtvovati mnoge generacije koje propadnu i odu kao zrtve za one sto ce doci poslije njih, a one nista ne iskoriste. Zar nije bolje mudroscu Sveznajuceg, Mudrog i miloscu Milostivog, Samilosnog koji je znanjem svojim sve obuhvatio i koji razlikuje pokvarenjaka od dobrocinitelja, da rastereti Svoje robove napora, pokusaja i ekpserimenata u najvaznijim zivotnim pitanjima tako sto ce urediti njihove odnose, sacuvati im vjeru i dunjaluk, zastititi im njihov zivot, cast, imetak, razum i ahlak? Zar ne smatramo da je od obaveza oca, kojeg je iskustvo poucilo i zivot ocelicio, a noc i dan odgojili, da svojim sinovima prenese svoje iskustvo i plodove njegovog poznavanja zivota? Zar Allah, nek je uzvisen i slavljen samo On, nije milostiviji prema ljudima od njihovih oceva, cak od njih samih!? Pa zasto Mu onda osporavamo da pouci Svoje robove ono sto oni ne mogu spoznati osim nakon mnogobronjih eksperimenata i pokusaja u koje ce uloziti sve najskuplje i koji ce trajati vijekovima, samo Allah zna njihov broj! Rezultat toga je da ce covjek ekeperimentisanjem doci do spoznaje istine u nekoj odredjenoj stvari kao na primjer iskustvom je saznao stetne i lose posljedice poslovanja sa kamatom, konzumiranja alkohola, bavljenja hazardnim igrama, otpustanja uzde seksualnim nagonima, zabranjivanja nasljedstva zenama ili uzimanja posinaka sinovima ili rasne diskirminacije. Osim toga, ponekad covjek u zakonu kojeg je drustvo postavilo i cijeg se slova pridrzavaju ne moze da nadje dovoljno snage i hrabrosti koja ga tjera da slijedi istinu u spornim pitanjima. Osim toga pojavljuju se i druge mnogobrojne prepreke, kao sto je da zakonodavna vlast bude u rukama pojedinaca koji odrzavaju npr. sirenje kamate ili alkohola, hazardnih igara jer se oni direktno koriste i bogate od toga ili pak gaje simpatije prema onima koji se time koriste. Ponekad zele da udovolje prohtjevima neupucene mase i pruzaju im to, pored toga sto im to skodi i unistava ih.

Oni se prema toj masi ponasaju kao trgovac prema musteriji. Njegov cilj je da nabavi sve sto oni pozele ako mu to donosi profit, ne gledajuci da li im to skodi ili ne. On se ne ponasa kao brizni doktor koji zabranjuje svome pacijentu i najsladje stvari ako mu one skode ili ako ce one otezati i usporiti njegovo lijecenje. Mi imamo dva jasna primjera koji potvrdjuju nase rijeci:

· prvi od njih je bio u SAD, u jednom periodu njene novije historije ljudi od vlasti i ugleda su uvidjeli pogubnost alkohola, kakve materijalne i moralne nezgode i nedace on donosi citavoj zajednici, pa su odlucili da ga zakonom zabrane. To su doista i ucinili, izglasali su zakon i potrosili su desetine (miliona) dolara za reklamiranje ovog zakona, ali strasti notornih alkoholicara i koristi onih koji se koriste alkoholom kao sto su poljoprivrednici, vlasnici pivara i trgovci, su prevladale mudrost razumnih koji su predlagali zabranu. Rezultat toga je bio bankrot, poraz i ponistavanje zakona o zabrani. Ne iz ubjedjenja u svrsishodnost "majke zala" nego predajuci se i pokoravajuci se zeljama, prohtjevima i strastima koje odvode od pravog puta.

· drugi primjer je bio u Rusiji, gdje je komunisticka teorija zabranila kamatu i poslovanje sa njom, ali pored toga komunisticka Rusija nije uspjela da ispostuje ovu ideju i da je sprovede, nego je odobrila svojim gradjanima da posluju sa kamatom, kao sto je dozvolila, u vanjskoj trgovini davanje kredita sa kamatom.

Doista ljudska slabost cesto sprijeci covjeka da koristi svoje iskustvo. Zbog toga mu je potrebna uzvisena, jaca vlast koja ce ga natjerati na ono sto on nije u stanju da natjera sam sebe, a ta vlast moze doci samo od Gospodara ljudi, Vladara ljudi, Boga ljudi. Zbog toga se moramo vracati Nebeskoj rijeci i Nebeskoj poslanici, i razum se ne moze ostaviti sam u ovome polju.

UCENIK: Allah vas nagradio... Sada mi se srce smirilo, a iman povecao. Cesto sam vas slusao kako govorite o Allahovim knjigama i nebeskim Knjigama, pa da li se moze razumjeti iz toga da su sve te knjige iste? Mozemo li mi uzeti istinu iz Starog zavjeta (Tevrat) ili iz listova Novog zavjeta (Indzila) kao sto je uzimamo iz Kur'ana?

UCITELJ: Sve Bozije objave imaju jedinstvenu osnovu i svaka od njih poziva u Allahovo jedinstvo, (vjerovanje da je Allah Jedan), ciscenje duse i uspostavljanje pravde kao sto Uzviseni kaze:

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!" (An-Nahl; 36),

"Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: "Nema Boga osim Mene, zato se Meni klanjajte!" (Al-Anbiya; 25),

"Mi smo izaslanike nase s jasnim dokazima slali i po njima knjige i terazije objavljivali, da bi ljudi pravedno postupali..." (Al-Hadid; 25)

Zbog toga je rekao Uzviseni:

"On vam propisuje u vjeri isto ono sto je propisao Nuhu i ono sto objavljujemo tebi, i ono sto smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau: "Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte!" (As-Sura; 13)

Kur'an je pohvalio sve Allahove knjige i ucinio je vjerovanje u njih dijelom vjerovanja svakog muslimana.

"Poslanik vjeruje u ono sto mu se objavljuje od Gospodara njegova i vjernici - svaki vjeruje u Allaha, i u meleke Njegove, i knjige Njegove, i poslanike Njegove" (Al-Baqara; 285)

Allah je o Tevratu rekao:

"Mi smo objavili Tevrat, u kome je uputstvo i svjetlo" (Al-Ma'ide; 44),

"Mi smo Musau Knjigu dali da ucinimo potpunom blagodat onome koji ce prema njoj postupati i kao objasnjenje svemu i uputu i milost - da bi oni povjerovali da ce pred Gospodara svoga stati." (Al-An'am; 154)

A o Indzilu je rekao:

"A njemu smo dali Indzil, u kome je bilo uputstvo i svjetlo, i da potvrdi Tevrat, prije njega objavljen, u kome je takodje bilo uputstvo i pouka onima koji su se Allaha bojali." (Al-Ma'ide; 46)

Medjutim ove su knjige bile objavljene za odredjeni period i za posebnu grupu ljudi; ogranicenu prostorom na Zemlji, stoga im Allah dz.s. nije jamcio opstanak i cuvanje kao sto je to garantovao Kur'anu:

"Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista cemo Mi nad njim bdjeti!" (Al-Higr; 9).

Zato nije ni cudo da su ih zapuhnuli vjetrovi iskrivljivanja, zaborava ili propadanja. Tako danas u tim listovima citamo kako su Allahovi vjerovjesnici i Njegovi poslanici radili velike grijehe, cinili blud, pili alkohol, sta vise citajuci o Allahu, Uzvisen je On i daleko od toga, pronalazimo da se On hrve sa covjekom i biva savladan, ili razapinju mu sina pred Njegovim ocima, a On nista ne preduzima, ili "Bog se", kao sto je rekao jedan zapadnjak, "povukao porazen ispred ljudske zlobe?!"

Danas, ako trazimo Indzil kojeg je Allah objavio Mesihu Isau, necemo ga naci, nego pronalazimo kazivanja, koja su napisali poslije njega njegovi ucenici ili ucenici njegovih ucenika, u kojima ima vrlo malo njegovih rijeci. Osim toga lanac ljudi koji prenose te knjige je prekinut tako da se uopce ne zna njihova hebrejska osnova, niti ko ih je i kako prevodio. Iako su danasnja cetiri, kod hriscana priznata, evandjelja izabrana od desetina drugih evandjelja, koje je crkva odbila da prizna, a u nekima od njih postoji jasan nagovjestaj dolaska poslanika Muhammeda s.a.v.s., kao sto je Bernabin Indzil. Pored toga sto u ta cetiri verificirana evandjelja postoji mnogo kontradikcije, razlika i propusta, ja ne poricem da u ovim knjigama ima ostataka istine, ali ti ostaci su pomijesani sa neistinom koja zatire svjetlo istine i unistava njenu korist, te je uputa pomocu njih nemoguca."

UCENIK je zacudjeno upitao: Pa gdje je onda sigurni izvor za spoznaju istine i pravoga puta?

UCITELJ: Na citavoj zemaljskoj kugli ima samo jedan izvor, nebeskog porijekla, koji je siguran sto posto, a to je Kur'an Kerim, jer on je:

“Elif-lam-ra. Ovo je Knjiga ciji se ajeti pomno nizu i od vremena do vremena objavljuju, od Mudrog i Sveznajuceg.” (Hud; 1)

To je knjiga koja je pozvala ljude da napisu nesto slicno ili deset sura (poglavlja) ili jednu suru slicnu njoj, pa su bili porazeni i nemocni, a obistinile su se Allahove rijeci:

”Reci: ”Kad bi se svi ljudi i dzinni udruzili da sacine jedan ovakav Kur’an, oni, kao sto je on, ne bi sacinili, pa makar jedni drugima pomagali” (Al-Isra; 88)

To je knjiga koja je spasena od iskrivljivanja, promjena i zaborava. Ona je, jos otkako ju je Allah objavio, cuvana u grudima mnogih (ucena napamet), citana jezicima i zapisivana u mushafima. Uce je napamet hiljade i desetine hiljada muslimana, ljudi, zena i djece. Niko ne moze da u njoj zamijeni ni jedan ajet niti da promijeni rijec ili slovo:

“Laz joj je strana, bilo s koje strane, ona je Objava od mudroga i hvale dostojnoga.” (Fussilet; 42)

Ova knjiga je jedini izvor za spoznaju Istine, onako kako to Allah zeli da je Njegova stvorenja spoznaju i slijede:

“Mi Kur’an pun mudrosti objavljujemo, i na istinit nacin se on objavljuje” (Al-Isra’; 105),

“Mi tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da ljudima sudis onako kako ti Allah objavljuje” (An-Nisa’; 105),

“Ovo su ajeti Knjige! A ono sto ti se objavljuje od Gospodara tvoga istina je, ali vecina ljudi nece da vjeruje” (Ar-Ra’d; 1)

Doista se istina, u svojoj najljepsoj slici i najjasnijem znacenju, otkriva u u ovoj Bozijoj Knjizi, u kojoj je Allah pohranio kazivanja o narodima prije nas, vijesti o onome sto ce se desiti poslije nas i zakone za nas. Zatim ju je ukrasio draguljima, mudrosti, jezgrovitim govorom, divnim poukama, preciznim porukama, ciljevima Serijata, svrhom postojanja i jasnim dokazima osvjetlivsi time razum, lijecivsi srca, cisteci duse, uljepsavajuci zivot i upucujuci pojedince i drustva najboljem putu. U ovoj Knjizi je prikazana cista istina i to je posvjedocio svako cija je dusa ostala neukaljana i srce nezaslijepljeno:

“Ali oci nisu slijepe, vec srca u grudima” (Al-Hadzdz; 46)

Ispravnost ove Knjige posvjedocili su pravedni ucenjaci od sljedbenika Knjige kao sto je rekao Uzviseni:

”A oni kojima smo Mi dali Knjigu dobro znaju da Kur’an objavljuje Gospodar tvoj istinito.” (Al-An’am; 114),

“Oni kojima je dato znanje dobro znaju da je ono sto ti se objavljuje od Gospodara tvoga istina i da vodi na put Silnoga i Hvaljenog.” (Saba’; 6)

Njenu autenticnost posvjedocili su i krscani koje je Allah opisao rekavsi:

“Kada slusaju ono sto se objavljuje Poslaniku, vidis kako im liju suze iz ociju jer znaju da je to Istina, pa govore: ”Gospodaru nas, mi vjerujemo, pa upisi i nas medju one koji su posvjedocili. Zasto da ne vjerujemo u Allaha i u Istinu koja nam dolazi, kad jedva cekamo da i nas Gospodar nas uvede sa ljudima dobrim.” (Al-Ma’ide 83, 84)

Cak su njenu autenticnost posvjedocili i dzinni koji su je slusali pa,

“Vratise se narodu svome da opominju “O narode nas, ” - govorili su - “mi smo slusali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrdjuje da su istinite i one prije nje, i koja ka istini i na pravi put upucuje.” (Al-Ahkaf; 29, 30)

Cak su njenu ispravnost posvjedocili i sami musrici, unatoc njihovom inadu i nevjerovanju u nju i ono sto se objavljuje u njoj - pa su rekli: ”Doista u njemu (Kura’nu) ima ljepote, i u njegovom citanju. On nije govor ljudi, niti govor dzinna. On sve nadmasuje i ne moze biti nadmasen.” Ovaj Kur’an je istina, jer je on istiniti Allahov govor. On je istina jer je vjecan, trajan, ne propada niti se mijenja. On je istina, jer upucuje na apsolutnu istinu, cist od ogranicenosti ljudskog razuma, devijacija koje su rezultat ljudskih strasti. On upucuje na istinu, jer poziva Allahu i pravom putu. On upucuje na istinu jer, poziva trajnim istinama koje rjesavaju tajne postojanja i pojasnjava covjeku njegov pocetak i kraj. On upucuje na istinu jer, on poziva najcasnijim ciljevima i najboljim putevima. On upucuje na istinu jer, upucuje ka trajnim vrijednostima i temeljnim vrlinama pomocu kojih se stabilizira zivot, uredjuju odnosi i uspostavljaju ispravni kriteriji etike i vladanja. On upucuje na istinu jer govori o pravdi i objasnjava sta je covjek obavezan prema drugima i sta su njegova prava, bez pretjerivanja i bez zapostavljanja. On ne uskracuje prava jedinke na racun drustva niti zaboravlja drustvo radi indivdualnih koristi. Ne cini nepravdu dusi na racun tjelesnih prohtjeva niti muci tijelo radi dusevnih ukusa, jer i tijelo ima svoje pravo, razum svoje, dusa svoje, covjek svoje, zena svoje, drustvo svoje i prije svega Allah ima svoje pravo. Istinu je rekao Allah silni:

“Ovaj Kur’an vodi jedinom ispravnom putu” (Al-Isra’; 9)

Ova Knjiga je posljednja Allahova rijec upucena covjecanstvu i poslije nje nema objave kao sto poslije Poslanika, kojem je objavljena, nema drugog vjerovjesnika, zbog toga je Allah u njoj naveo odlike, vrijednosti i tajne koje joj garantuju postojanost i vjecnost:

a) Odlikovao ju je jednostavnoscu i jasnocom, zbog toga ju je Allah nazvao “svjetlom i uputom”. Ucinio ju je lahkom za pamcenje i onaj ko je uci shvati je i zapamti bez problema, a onaj ko je cita ili slusa razumije tekst vrlo lahko, svako shodno svojim sposobnostima koje mu je Allah podario. Uzviseni je rekao:

“A Mi smo Kur’an ucinili dostupnim za ucenje napamet i pouku, pa ima li ikoga ko bi pouku primio?” (Al-Qamar; 22)

b) Kao sto joj je Allah podario moc uticaja, jer sadrzi tajne bozanske mu’dzize, ona osvaja razum i srca, zbog toga sto su njeni propisi pravedni, kazivanja istinita, njen stil je nenadmasiv, u njenim ajetima su obecanja, prijetnje, radosne vijesti i opomene.

”Da ovaj Kur’an kakvom brdu objavimo, ti bi vidio kako je strahopostovanja puno i kako bi se od straha pred Allahom raspalo.” (Al-Hasr; 21),

“Allah objavljuje najljepsi govor, Knjigu slicnu po smislu, cije se pouke ponavljaju, zbog kojih podilazi jeza one koji se Gospodara svoga boje, a kad se spomene ime Allahovo, koze njihove i srca njihova se smiruju” (Az-Zumar; 23).

c) Allah ju je odlikovao sveobuhvatnoscu. Naveo je u njoj temeljne principe pravde za jedinku, porodicu, drustvo i covjecanstvo, takodje je spomenuo izvore upute za ostvarenje dunjalucke i ahiretske srece:

“Mi tebi objavljujemo Knjigu kao objasnjenje za sve i kao uputu i milost i radosnu vijest za one koji jedino u Njega vjeruju” (An-Nahl; 89)

d) Pored svega spomenutog Allah se obavezao da ce je cuvati od propasti, zaborava i iskrivljivanja. Zato je njoj pripremio stvari koje ce je cuvati, sto ni jednoj prethodnoj knjizi nije ucinio. Ona je Allahov dokaz protiv Njegovih robova dok ima dana i noci:

“Mi, uistinu, Kur’an objavljujemo i zaista cemo Mi nad njim bdjeti!” (Al-Higr 9)

UCENIK: Kako moze jedna knjiga da sadrzi objasnjenje za sve, a ima svega nekoliko stotina stranica?

UCITELJ: To je Bozja tajna. Pored toga, ja nisam rekao da ona sadrzi pojasnjenje za svaku sitnicu, djelic ili pojedinost. Neke od tih stvari je prepustila Poslaniku, da ih on objasni rijecima, djelom i zivotom, a neke od njih je prepustla idztihadu u svjetlu kur’anskih i hadiskih tekstova i opcih pravila shodno zahtjevima mjesta, vremena i situacije. Rekao sam da ona obuhvata temelje upute koji odredjuju cilj i osvjetljavaju put u covjekovom odnosu prema njegovom Stvoritelju, njegovom odnosu prema zivotu i prema drugima: pojedincima, porodici, drustvu, vladi, kao sto odredjuje uzajamne odnose zajednica i drzava. Dovoljno ti je da procitas ove ajete i u njima ces pronaci svjetiljke upute koje razbijaju mnoge zablude i rjesavaju raznovrsne probleme.

- Odnos prema Allahu dz.s.:

”Reci: ”O sljedbenici Knjige, dodjite da se okupimo oko jedne rijeci i nama i vama zajdnicke: da se nikome osim Allahu ne klanjamo, da nikoga Njemu ravnim ne smatramo i da jedni druge, pored Alaha, bogovima ne drzimo!” Pa ako oni ne pristanu, vi recite: ”Budite svjedoci da smo mi muslimani!” (Ali-Imran; 64),

“A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam sigurno, blizu: odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli.” (Al-Baqara; 186),

- Odnos prema kosmosu:

“I zasto oni ne promisle o carstvu nebesa i Zemlje i o svemu onome sto je On stvorio” (Al-A’raf; 185),

“Reci: ”Putujte po svijetu da vidite sta je On iz nicega stvorio” (Al-Ankabut; 20),

“Zasto oni po svijetu ne putuju pa da srca njihova shvate ono sto treba da shvate i da usi njihove cuju ono sto treba da cuju, ali, oci nisu slijepe, vec srca u grudima.” (Al-Hadzdz; 46),

“I daje vam da se koristite onim sto je na nebesima i onim sto je na Zemlji, sve je od Njega. To su, zaista, pouke za ljude koji razmisljaju.” (Al-Gatiya; 13),

“On vam je Zemlju pogodnom ucinio, pa hodajte predjelima njezinim i hranite se onim sto On daje, Njemu cete poslije ozivljenja odgovarati.” (Al-Mulk; 15)

- Odnos prema zivotu i njegovim ljepotama:

“O sinovi Ademovi, lijepo se obucite kad hocete da molitvu obavite! I jedite i pijte, samo ne pretjerujte; On ne voli one koji pretjeruju. Reci: “Ko je zabranio Allahove ukrase, koje je On za robove Svoje stvorio, i ukusna jela?” Reci: ”Ona su za vjernike na ovom svijetu, na onom svijetu su samo za njih.” (Al-A’raf; 31, 32),

“O vjernici, jedite ukusna jela koja smo vam podarili i budite Allahu zahvalni, ta vi se samo Njemu klanjate!” (Al-Baqara; 172),

“O vjernici, ne uskracujte sebi lijepe stvari koje vam je Allah dozvolio, samo ne prelazite mjeru, jer Allah ne voli one koji pretjeruju.” (Al-Ma’ide; 87)

- Odnos covjeka prema zeni:

”One su odjeca vasa, a vi ste njihova odjeca” (Al-Baqara; 187),

“One imaju isto toliko prava koliko i duznosti, prema zakonu, - samo, muzevi imaju prednost pred njima za jedan stepen.” (Al-Baqara; 228),

“Muskarci vode brigu o zenama zato sto je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato sto oni trose imetke svoje” (An-Nisa; 34),

“I jedan od dokaza Njegovih je to sto za vas, od vrste vase, stvara zene da se uz njih smirite i sto izmedju vas uspostavlja ljubav i samilost” (Ar-Rum; 21)

- Odnos bogatih prema siromasnim:

“Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime ocistis i blagoslovljenim ih ucinis” (At-Tawba; 103),

“I oni u cijim imecima bude odredjen dio za onoga koji prosi i za onoga koji ne prosi” (Al-Ma’arig; 24, 25),

“Ali, ako se oni budu pokajali i molitvu obavljali i zekat davali, braca su vam po vjeri” (At-Tawba; 11)

- Odnos vladara prema podredjenim:

“Allah vam zapovijeda da odgovorne sluzbe onima koji su ih dostojni povjeravate i kada ljudima sudite da pravicno sudite. Uistinu je divan Allahov savjet! A Allah doista sve cuje i vidi. O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vasim. A ako se u necemu ne slazete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i onaj svijet; to vam je bolje i za vas rjesenje ljepse.” (An-Nisa; 58, 59)

- Odnos Umme prema drugim narodima:

“I protiv njih pripremite koliko god mozete snage i konja za boj, da biste time zaplasili Allahove i vase neprijatelje... A ako oni budu skloni miru, budi i ti sklon i pouzdaj se u Allaha” (An-Anfa; 60, 61)

UCENIK: Kako su jasni i divni ovi ajeti koji su obuhvatili temeljne principe pravde i kreposti. Medjutim, pitao bih vas: Ako je Kur’an jedini izvor istine, pa sta je onda sa njegovim sljedbenicima (mislim na muslimane): zalutali su, razjedinili se i na samom su zacelju ljudske ljestvice u nauci, civilizaciji i razvoju? Znaci li to da sljedbenici istine moraju uvijek biti na zacelju kolone, da ih slabost i apatija zavijaju u svoj crni ogrtac?

UCITELJ: Polahko, polahko. Sve ovo sto je snaslo muslimane rezultat je njihovog odstupanja od istine sa kojom je dosla ova Knjiga. To odstupanje se ogleda u nekoliko stvari:

1. Oni su uzeli jedan dio ove Knjige, a drugi dio su odbacili, a to je jedan od slabosti zbog kojeg je Kur’an ukorio sinove Israilove rekavsi im:

“Kako to da u jedan dio Knjige vjerujete, a drugi odbacujete?! Onoga od vas koji cini tako stici ce na ovom svijetu ponizenje, a na Sudnjem danu bice stavljen na muke najteze.” (Al-Baqara; 85)

Otuda je jedna od Allahovih poruka Njegovom Poslaniku bila:

“I ti im sudi prema onome sto Allah objavljuje i ne povodi se za prohtjevima njihovim, i ne odstupaj od Istine koja ti dolazi.” (Al-Maide; 48)

2. Slijepo su slijedili (u svojoj vjeri) ljude koji nisu bezgrijesni pa su Kur’anske ajete natezali i iskrivljivali njihova znacenja kako bi ih prilagodili njihovim misljenjima, a zaboravili su da je Kur’an osnova i da se prema njemu drugi ravnaju kao sto je rekao Uzviseni:

“A ako se u necemu ne slazete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i onaj svijet”, (An-Nisa; 59).

3. Pomislili su da je blagodat i vrijednost ove Knjige u ukrasavanju zidova njenim ajetima ili u njenom citanju za njihove mrtve i tome slicno. Dok ne znaju ili ignorisu da je njena vrijednost u njenom slijedjenju i sprovodjenju njenih doktrina, kao sto je rekao Uzviseni:

”A ova Knjiga koju objavljujemo jest blagoslovljena, zato je slijedite i grijeha se klonite da bi vam se milost ukazala.”, (Al-An’am;155).

Sva Kur’anska nacela se moraju sprovoditi bez obzira bila ona vezana za jedinku, drustvo ili drzavu. Komentatori Kur’ana prenose da su neki Jevreji prihvatili Islam, ali su zeljeli da zadrze i neka zidovska ucenja, pa je Allah objavio slijedeci ajet:

“O vjernici, zivite svi u miru i ne idite stopama sejtanovim; on vam je, zaista, neprijatelj otvoreni.” (Al-Baqara 208)

Pod rijecima “udkhulu fissilmi kaffeten”, (zivite svi u miru), misli se: prihvatite Islam u potpunosti. Hafiz Ibn Kesir, tumaceci ovaj ajet, kaze:

”Uzviseni Allah naredjuje svojim robovima, koji vjeruju u Njega i Njegova Poslanika, da prihvate Islam u potpunosti sa svim njegovim propisima, izvrsavajuci sve njegove naredbe i kloneci se svih njegovih zabrana, sto mogu vise”.

Citava ova Knjiga ili ova vjera sa svim svojim obredima i propisima je lijecnicki recept i nemoguce je uzimati jedan njegov dio, a drugi zapostavljati, jer je on jedna cjelina i ne moze se dijeliti. Ova Knjiga nam nudi nezavisan sistem za zivot, sistem koji ima posebnu narav i karakter:

“Allah je nas uputio, a zar ima ljepse upute od Allahove?” (Al-Baqara; 138),

“A cije su rijeci od Allahovih istinitije!” (An-Nisa’; 122),

“A ko je od Allaha bolji sudija narodu koji cvrsto vjeruje?” (Al-Ma’ide; 50)

I nije dozvoljeno da u ovaj “aparat” udje strano tijelo koje se ne uklapa u njegovu konstrukciju niti se slaze sa njegovim ostalim dijelovima. Ponekad se njegova steta i opasnost ne primijeti na samom pocetku ali ne treba puno vremena pa da se vidi njegova steta i pogubnost po citav aparat.

UCENIK: Nakon ovog podrobnog objasnjenja nadam se da ce te mi dozvoliti da vas pitam za stvar koja mene i mnoge druge mnogo interesuje.

UCITELJ: Pitaj.

UCENIK: Ranije ste spomenuli da nam je Allah otvorio puteve za spoznaju istine, pa sta je onda sa mnogim ljudima koji su je ostavili i skrenuli s njenog puta u ocitu zabludu, cak joj se protive i bore protiv njenih sljedbenika. Da li za to ima neki poznati razlog?

UCITELJ: Cinjenica je da se desava odstupanje od istine, ili joj se objavljuje rat, i sto je najgore, to cini vecina ljudi. Kur’an je potvrdio ovu bolnu cinjenicu, koja nikako ne moze biti na cast covjeku, a to je da vecina ljudi prezire istinu, i to ih vodi do Allahove srdzbe i dzehennemske kazne. Rekao je Uzviseni:

”A nevjernici ce u patnji dzehenemskoj vjecno ostati, ona im se nece ublaziti i nikakve nade u spas nece imati. Nismo im Mi nepravedni bili, oni su sami sebi nepravdu nanijeli. Oni ce dozivati: ”O Malik! Neka Gospodar tvoj ucini da umremo!” - a On ce reci: ”Vi cete tu vjecno ostati!” Mi vam Istinu saljemo, ali vecini vam je Istina odvratna.” (Az-Zuhruf; 74 - 78).

Sto se tice razloga zbog kojih ljudi preziru istinu, smatram da se mogu svesti u dva glavna razloga:

Prvi razlog je nepoznavanje istine, jer davno je receno, ljudi su neprijatelji onoga sto ne poznaju i ko ne poznaje neku stvar on joj se protivi. Kur’an je o tome rekao:

“Vecina njih ne zna Istinu, pa zato glave okrecu.” (Al-Anbiya’; 24),

“Oni poricu prije nego temeljito saznaju sta ima u njemu, a jos im nije doslo ni tumacenje njegovo.” (Yunus; 39).

Drugi razlog je slijedjenje strasti, jer je strast bozanstvo koje neki obozavaju, pa ko uzme strasti za svoje bozanstvo on je daleko od toga da se pokorava istini. Otuda je Uzviseni rekao:

“Zato sudi ljudima po pravdi i ne povodi se za strascu da te ne odvede s Allahova puta.” (Sad; 26),

“A zar je iko gore zalutao od onoga koji slijedi strast svoju, a ne Allahovu uputu?” (Al-Qasas; 50).

UCENIK: Putokazi ka istini su vidljivi i njen put je jasan, pa zbog cega je ljudi onda ne poznaju i ne pronalaze?

UCITELJ: Nepoznavanje istine je rezultat vise stvari; jedna od njih je nemar koji od nekih ljudi ucini da zive na ovom dunjaluku, zive, ali kao da su mrtvi, svjesni, ali kao da su izgubljeni. Oni ne koriste sluh, vid i razum, organe koje im je Allah dao da pomocu njih spoznaju istinu. Pomocu sluha treba da slusa ono sto drugi znaju, pomocu vida treba da cita, zapaza i eksperimentise, a pomocu razuma izvodi logicke zakljucke i popravlja ono sto ponekad sluh ili vid pogrijese. Allah je darovao covjeka poklonivsi mu tri cula:

“Allah vas iz trbuha majki vasih izvodi, vi nista ne znate, i daje vam sluh i vid i razum da biste bili zahvalni” (An-Nahl; 78)

Zatim ga je upozorio da ih ne zanemari i da ne slijedi ono sto ne zna niti da slijepo oponasa prethodnike povodeci se za sumnjama i pretpostavkama

“Ne povodi se za onim sto ne znas! I sluh, i vid, i razum, za sve to ce se, zaista, odgovarati.” (Al-Isra’; 36)

Ali su oni svojim utonucem u nemar pokvarili ova cula koja su bila kljucevi spoznaje kod prvih i potonjih generacija. Otuda nije ni cudo da ce njihov kraj biti kao sto ga opisuje uzviseni Allah:

“Mi smo za dzehennem mnoge dzinne i ljude stvorili; oni srca imaju -, a njima ne shvacaju, oni oci imaju -, a njima ne vide, oni usi imaju -, a njima ne cuju; oni su kao stoka, cak i gori - oni su zaista nemarni” (Al-Araf; 179)

Allah nam govori o stanovnicima vatre na Ahiretu:

“I reci ce: ”Da smo slusali ili razmisljali, ne bismo medju stanovnicima dzehennema u ognju bili!” I oni ce priznati da su nevjernici bili - pa, stanovnici dzehennema ognjenog daleko bili.” (Al-Mulk; 10, 11)

Imali su sluh, vid i razum, ali ih je zanos odveo u tmine nevjerstva i od njih je napravio kao da su:

“Gluhi, nijemi i slijepi - oni nista ne shvacaju” (Al-Baqara; 171),

“Njima smo dali mogucnosti koje vama nismo dali: i sluh i vid i razum smo im dali, ali im ni sluh njihov ni vid njihov ni razum njihov nisu ni od kakve koristi bili, jer su Allahove dokaze poricali” (Al-Ahqaf; 26)

Drugi bitan razlog nepoznavanja istine je slijepo slijedjenje. Nekada se to ogleda u oponasanju oceva i djedova, a nekada opet u oponasanju vodja i velikana, a oba slucaja su pokudjena. Allah je to zestoko negirao u Svojoj Knjizi i ismijao svakog onog ko uzme svoje pretke za dokaz u slijedjenju neznanja i zablude:

“A kad im se rekne:”Slijedite Allahovu Objavu!” - oni odgovaraju: ”Necemo, slijedicemo ono na cemu smo zatekli pretke svoje.” (Al-Baqara; 170)

Na veliku zalost to je stara boljka. Pogledajmo Allahovog vjerovjesnika Huda, a.s. kada je raspravljao sa svojim narodom da bi ih urazumio, sta je bio njihov dokaz:

“Zar si nam dosao zato da se jedino Allahu klanjamo, a da one kojima su se klanjali preci nasi napustimo?” (Al-A’raf; 70)

Kada se Ibrahim a.s. obracao svome narodu, dobio je isti odgovor:

“Kad on ocu svome i narodu svome rece: “Kakvi su ovo kumiri kojima se i dan i noc klanjate?” Oni odgovorise: “I nasi preci su im se klanjali.” (Al-Anbiya; 52, 53)

Faraon i njegova svita su to isto rekli Musau:

”Zar si dosao da nas odvratis od onoga na cemu smo zatekli pretke nase?” (Yunus; 78),

“I eto tako, prije tebe, Mi ni u jedan grad nismo poslanika poslali, a da oni koji su raskosnim zivotom zivjeli nisu govorili: “Zatekli smo pretke nase kako ispovijedaju vjeru i mi ih slijedimo u stopu.” “Zar i onda” - govorio bi on - “kad vam ja donosim bolju od one koju ste od predaka vasih upamtili?” A oni bi odgovarali: “Ne vjerujemo mi u ono sto je po vama poslano!” (Az-Zuhruf; 23, 24).

Kada nam Kur’an zabranjuje oponasanje glavesina i pokornost oholnicima navodi nam uzbudljivo i dirljivo kazivanje o oholnicima i njihovim pristalicama na Sudnjem Danu; kako ce svaka skupina da se odrice druge. Ovo kazivanje se ponavlja u nekoliko kur’anskih sura. U suri Al-Baqara:

“kad ce se glavesine, za kojima su se drugi povodili, svojih sljedbenika odreci...” (Al-Baqara; 166),

- u suri Al-A’raf:

“Ulazite u dzehennem s narodima, sa dzinnima i ljudima koji su prije vas bili i nestali!” - reci ce On. I kad god neki narod udje, proklinjace onaj za kojim se u nevjerovanju poveo. A kad se svi u njemu iskupe, tada ce obican puk reci o glavesinama svojim: “Gospodaru nas, ovi su nas u zabludu odveli, zato im podaj dvostruku patnju u vatri!” -: ”Za sve ce biti dvostruka!” - reci ce On -, “ali vi ne znate.” (Al-A’raf; 38),

- u suri Al-Ahzab:

“Na Dan kad se njihova lica u vatri budu prevrtala, govorice: ”Kamo srece da smo se Allahu pokoravali i da smo Poslanika slusali!” I govorice:”Gospodaru nas, mi smo prvake nase i starijesine nase slusali, pa su nas oni s pravog puta odveli; Gospodaru nas, podaj im dvostruku patnju i prokuni ih prokletstvom velikim!” (Al-Ahzab; 66 - 68)

- slican dijalog je spomenut u surama As-Saffat i Sad.

Doista, najvise sto prekriva ljudski razum je konzervativni i mracni fanatizam, koji svog pristalicu zatvara u stari krcag u kojem su bili njegovi preci, ili u stvarnost koju podrzava vecina ili glavesine. Ovaj fanatizam zaslepljuje i zaglusuje covjeka i ponasa se prema njegovom razumu kao da je on isklesan od tvrdog kamena. Zar nisi vidio sta je fanatizam uradio sa glavesinama Mekke koji su iz nevjerovatnog prkosa rekli:

”Boze, ako je ovo zbilja istina od Tebe, Ti pusti na nas kamenje s neba kao kisu ili nam posalji patnju nesnosnu!” (Al-Anfal; 32)

A da su razmislili i bili pravedni rekli bi:

”Boze, ako je ovo zbilja istina od Tebe, uputi nas na nju i ucini nas njenim sljedbenicima i pomagacima”, ali njihova pristrasnost zlu ih je zaslijepili:“Gluhi, nijemi i slijepi - oni nista ne shvacaju”

Zatim pogledaj kako Kur’an govori o njima:

“Srca nasa su” - govore oni - “pod pokrivacima, daleko od onoga cemu nas ti pozivas, i mi smo gluhi za to, a izmedju nas i tebe je pregrada, pa ti radi, i mi cemo raditi.” (Fussilet; 5)

UCENIK: Sada mi je jasno zasto ljudi ne poznaju istinu i pored toga sto im je Allah dao instrumente za njeno pronalazenje i sredstva pomocu kojih mogu doci do nje. Ostalo je sada da saznam tajnu drugog razloga zbog kojeg ljudi odstupaju od istine i preziru je, iako znaju da je to istina i da im njeno slijedjenje donosi dobro na ovom i buducem svijetu. Nadam se da vam mnogobrojna pitanja nece dosaditi, jer vi ste u nama usadili ljubav prema spoznaji i temeljitom istrazivanju, a tema je vrlo interesantna.

UCITELJ: Naprotiv, ja se radujem svakom tvom pitanju koje otvara vidike teme I daje mi priliku da odgovorim na sumnje koje mozda razaraju tvoja prsa. Davno je rekao neki mudrac kada je upitan u cemu nalazi slast i zadovoljstvo:

”U dokazu koji se nagizdao jasnocom i u sumnji koja se povlaci osramocena”

A sto se tice razloga zbog kojeg ljudi preziru istinu, smatram da to nije nepoznata stvar takvima kao sto si ti. Istina je, gorkog okusa, puna obaveza jer u vecini slucajeva zahtijeva protivljenje licnim prohtjevima, obicajima drustva, posebnim shvatanjima i opcim strastima. Zato vidimo da vecina ljudi prezire istinu iako im je ona poznata. U tom kontekstu Kur’an spominje mekkanske idolopoklonike koreci ih i cudeci se njihovom odnosu prema Poslanikovom pozivu:

“Zasto oni o Kur’anu ne razmisle? Zar im dolazi nesto sto nije dolazilo njihovim precima davnim? Ili oni ne poznaju Poslanika svoga, pa ga zato poricu? Kako govore: “Dzinni su u njemu!” Medjutim, on im istinu donosi, ali vecina njih prezire istinu. Da se Istina za prohtjevima njihovim povodi, sigurno bi nestalo poretka na nebesima i na Zemlji i u onom sto je na njima” (Al-Mu’minun; 68 - 71)

Kur’an je ukazao na glavni razlog njihovog odbijanja ovog poziva, a to je da im je on dosao sa istinom koju vecina njih prezire. Istinom koja ocrnjuje njihove snove, a oni su sami sebe smatrali najvecim intelektualcima, i proglasava njihova bozanstva nistavnim. Zatim ova istina im naredjuje jednakost i pravdu, a oni su bili navikli na diskriminaciju i nepravdu. Zabranjuje im bludnicke strasti, a oni su se u njima gusili. Zato nije ni cudo da poricu ovu istinu od prvog trenutka kada im se predoci, prije nego sto je isprobaju ili razmisle o njoj, kao sto je rekao Uzviseni:

“A kad se ovima Nasi jasni ajeti kazuju, onda oni koji ne vjeruju govore o Istini cim im dodje: “Ovo je prava carolija” (Al-Ahqaf; 7)

Osim toga postoje mnoge “licne” pobude koje tjeraju covjeka na suprotstavljanje istini iako mu je ona poznata. Neki od njih joj se protive i preziru je iz arogantnosti i oholosti da se pokore nekome ko je nizeg polozaja ili siromasniji od njih, kao sto su idolopoklonoci Mekke, o kojima Kur’an govori i o njihovom odnosu prema Allahovom Poslaniku:

“A Ja sam dopustio ovima, a i precima njihovim da uzivaju sve dok im nije dosla Istina i Poslanik ocevidni. A sada, kad im Istina dolazi, oni govore:”Ovo je vradzbina, i mi u nju nikako ne vjerujemo!” I jos kazu: ”Trebalo je da ovaj Kur’an bude objavljen nekom uglednom covjeku iz jednog od ova dva grada!” (Az-Zuhruf; 29 - 31)

Pod pojmom “uglednom” zele da ukazu na covjeka koji posjeduje bogatstvo i ugled kao sto je bio El-Welid ibn El-Mugire u Mekki i Urve ibn Mes’ud Es-Sekafi u Taifu. Slican njima bio je faraon i njegova svita koji su iz oholosti oboli da povjeruju Musau, jer je on pripadao sinovima Israilovim, a oni su bili njihove sluge:

“Zar da povjerujemo dvojici ljudi koji su isti kao i mi, a narod njihov je roblje nase?” - govorili su.” (Al-Mu’minun; 47)

Neki se bore protiv istine zbog zavisti i mrznje prema njenom nosiocu. Primjer toga su Jevreji i njihov stav prema Muhammedovom poslanstvu. Oni su ga poznavali, na osnovu njegovih opisa u svojim knjigama, kao sto poznaju svoje sinove, ali su odbili da mu povjeruju:

“Iz licne zlobe svoje, iako im je Istina poznata” (Al-Baqara; 109)

Neki su daleko od istine jer su zaokupljeni licnom srecom, tjelesnim pozudama i raskalasenim zivotom pa im slijedjenje strasti nije ostavilo vremena da slijede Istinu:

“Mi ni u jedan grad nismo poslanika poslali, a da nisu rekli oni koji su na raskosan zivot bili navikli: ”Ne vjerujemo mi u ono sto je po vama poslano!” (Saba’; 34)

Sve ovo sto sam spomenuo od pobuda i prepreka koje odvracaju ljude od istine, iako su im njeni dokazi jasni, svodi se pod jedan veliki naslov “slijedjenje strasti”, svejedno o cijoj strasti govorimo. Cak se i prvi razlog, a to je nepoznavanje istine moze svrstati pod ovaj naslov, jer nepoznavanje istine u vecini slucajeva je rezultat slijedjenja ljudske sklonosti prema odmoru i ljenosti na putu trazenja istine i odlaska ka njoj. Zato mnogi radije slijede navike svojih predaka i vodja i uzimaju ono na cemu su oni, ne ulazuci trud da saznaju je li to istina i ne koristeci razum kojeg im je Allah podario:

“Kazi ti Meni, hoces li ti biti cuvar onome koji je strast svoju za boga svoga uzeo? Mislis li ti da vecina njih hoce da cuje ili da nastoji da shvati? Kao stoka su oni, cak su jos dalje s puta pravog skrenuli.” (Al-Furqan; 43, 44)

Otuda je Kur’an upozorio na slijedjenje strasti i zestoko je osudio one koji je slijede:

“To su oni cija je srca Allah zapecatio i koji se za strastima svojim povode.” (Muhammed; 16),

“...ali se on ovom svijetu priklonio i za svojom strascu krenuo. Njegov slucaj je kao slucaj psa: ako ga potjeras, on isplazena jezika dahce, a ako ga se okanis on opet dahce...” (Al-A’raf; 176),

“Reci ti meni ko ce uputiti onoga koji je strast svoju za boga svoga uzeo, onoga koga je Allah, znajuci ga, u zabludi ostavio i sluh njegov i srce njegovo zapecatio, a pred oci njegove koprenu stavio? Ko ce mu, ako nece Allah, na pravi put ukazati?” (Al-Gatiya; 23)

UCENIK: Iz vaseg govora sam razumio vaznu stvar; smatrao sam da je upucivanje ljudi na istinu lahka i jednostavna stvar, ali sam sada razumio da je to tezak posao i ne mala stvar, i da su prepreke na tom putu mnogobrojne. Povod nekih od njih je neznanje, a izvor drugih su strasti. Mozda bi misionarima bilo lakse da pocnu sa onima koji ne poznaju istinu neka im ukazu na nju i omile im je.

UCITELJ: To je dobro, ali moramo znati da imamo dvije vrste neznalica. Kategorija koja je svjesna da nema dovoljno znanja o istini i osjeca da mu je potreban neko ko ce ga uputiti i povesti za ruku. Neznanje ove kategorije se naziva prosto neznanje. Druga kategorija ubraja sebe u redove ljudi koji su spoznali istinu i oni se cvrsto drze zablude u kojoj su, smatrajuci da je to jasna istina. Neznanje ove kategorije se naziva veliko neznanje. Ovu vrstu je vrlo tesko upoznati sa istinom i otrgnuti je od zablude u kojoj se nalazi. Arapski mudrac je rekao: “Ljudi se dijele na cetiri vrste:

1. covjek koji zna i zna da zna, to je ucenjak i slijedite ga,

2. covjek koji zna, a ne zna da zna, to je spavac i probudite ga,

3. covjek koji ne zna i zna da ne zna, to je neznalica i poucite ga i

4. covjek koji ne zna, a ne zna da ne zna, taj je u zabludi i klonite ga se.”

Vrlo je cudno ali vecina neznalica je od ove zadnje vrste za koje je Allah rekao:

”Kad im se kaze: “Ne remetite red na Zemlji!” - odgovaraju: ”Mi samo red uspostavljamo!” Zar?! A, uistinu, oni nered siju, ali ne opazaju” (Al-Baqara; 11, 12)

I rekao je Uzviseni:

”On jednima na pravi put ukazuje, a druge, s pravom, u zabludi ostavlja, jer oni, mjesto Allaha, sejtane za zastitnike uzimaju i misle da su upuceni”, (Al-A’raf; 30)

I rekao je, nek je slavljen samo On:

”Reci: ”Hocete li da vam kazemo cija djela nece nikako priznata biti, ciji ce trud u zivotu na ovom svijetu uzaludan biti, a oni misle da je dobro ono sto rade?” (Al-Kahf; 103, 104)

Od ove vrste su, na zalost, mnogi ljudi koji se na ovom svijetu nazivaju intelektualcima, naucnicima, knjizevnicima i umjetnicima.

UCENIK: Ako su ovi i njima slicni daleko od istine, pa sta je onda sa drugima? Koji je onda pravi put za spoznaju istine?

UCITELJ: Prvi korak na tom putu je da covjek spozna svoje vrijednosti i polozaj na ovome svijetu. On nece dozvoliti sebi da bude zrtva ravnodusnosti i strasti kao stoka bez pravca i cilja. Ali isto tako nece precijeniti svoje vrijednosti uzdizuci sebe iznad polozaja koji zasluzuje, smatrajuci se neovisnim od Allaha, koji ga je stvorio, ucinio skladnim i uspravnim i prosuo na njega Svoje vidljive i nevidljive blagodati i dao mu da se koristi onim sto je na nebesima i onim sto je na Zemlji. Zato covjek treba da ostavi nemar, strasti i slijepo pokoravanje onome na cemu je, jer on nije zivotinja. Takodje treba da ostavi uobrazenost, oholost i umisljenost zbog znanja ili ideja koje ima, jer on nije Bog. Covjek prije svega treba da zna da je on stvorenje Uzvisenog Allaha, ali je on Njegovo plemenito stvorenje, stvorio ga je Svojim rukama, udahnuo u njega od Svoga duha, potcinio mu ovaj kosmos i ucinio ga je namjesnikom na Zemlji. Kada covjek spozna svoju vrijednost to ga onda podstice da trazi istinu i da traga za njom u pokusaju da se uputi pravim putem. To je prvi korak i put ka spoznaji.

UCENIK: Mi vidimo da neki ljudi traze istinu i pokusavaju doci do nje ali nikako da je pronadju. Pa sta je tajna toga?

UCITELJ: Tajna se krije u nekoliko stvari:

1. Oni ili se oslanjaju na pretpostavke na mjestu gdje se ne prihvata nista drugo do sigurna i cista istina kao sto su vjerovanje i temeljna nacela. Nije dozvoljeno da se oslanjamo na pretpostavke, a pogotovu ne na sumnju ili mastu ili teorije iza kojih ne stoji nikakav dokaz da ne bi smo bili od onih za koje je Kur’an rekao:

“Vecina njih slijedi samo pretpostavke; ali pretpostavke nimalo nisu od koristi Istini” (Yunus; 36),

“… o tome nisu nista pouzdano znali, samo su nagadjali” (An-Nisa; 157)

2. Moguce je da su pali pod uticaj svojih strasti, osjecaja i hirova u stvarima gdje nije dozvoljeno da presudjuje nista drugo do razum, jasni dokaz i provjerene naucne cinjenice. Mnoga misljenja vezana za dusu, zivot i univerzum, koja nam iznose neki umjetnici, knjizevnici i intelektualci, su u stvarnosti odraz ubjedjenja u njihovim srcima i neostvarenih zelja u njihovim dusama. Ponekad su ta misljenja jasne ili zbrkane slike ideja koje im je nametnula stvarnost u njihovim familijama ili drustvima. Oni su u stvarnosti izgradjeni iako sami sebe smatraju graditeljima i na njima je izvrsen uticaj iako tvrde da oni na druge uticu. Otuda je i Kur'an rekao:

"...mnogi, prema prohtjevima svojim, nemajuci za to nikakva dokaza, zavode druge u zabludu" (Al-An'am; 119),

"Ali, nevjernici lakomisleno slijede strasti svoje, -, a ko ce na pravi put uputiti onoga koga je Allah u zabludi ostavio?" (Ar-Rum; 29),

"...zato sudi ljudima po pravdi i ne povodi se za strascu da te ne odvede s Allahova puta" (Sad; 26)

Slijedjenje pretpostavki, u stvarima gdje se samo cista istina prihvata, i slijedjenje prikrivenih strasti, u stvarima gdje ne vrijedi nista drugo do blistavi dokaz i jasan argument, su odvele u zabludu mnoge ljude koji za sebe tvrde da su na pravom putu, a pogotovo ako se spoje pretpostavke i strasti. Kao sto je rekao Uzviseni za obozavaoce Lata, Uzzaa i Menata:

"To su samo imena koja ste im vi i preci vasi nadjenuli, Allah o njima nikakav dokaz nije poslao; oni se povode samo za pretpostavkama i onim za cim duse zude, a vec im dolazi od Gospodara njihova prava uputa" (An-Nagm; 23).

Ali na veliku zalost vecina ljudi je postala zrtva ove velike zablude:

"Ako bi se ti pokoravao vecini onih koji zive na Zemlji; oni bi te od Allahova puta odvratili; oni se samo za pretpostavkama povode i oni samo neistinu govore" (Al-An'am; 116)

3. Mozda se oni oslanjaju na ljudski razum u stvarima gdje ne koristi nista drugo do Allahova objava kao sto je spoznaja Bitka ili nastanak covjeka, njegov kraj i njegov cilj stvaranja, svrha ovog univerzuma i njegove tajne, temeljna nacela pravde i dobrocinstva. Ove i njima slicne stvari razum ne moze spoznati i ne moze o njima dati kategoricki sud jer one prevazilaze njegove mogucnosti, nisu u domenu njegovog istrazivanja i daleko su od njegovog djelokruga i sredstava koje on koristi na putu spoznaje. Najvise sto on moze ponuditi je informacija koja moze biti istinita i lazna, tvrdnje koje se mogu prihvatiti i odbaciti, ili misljenja koja mogu biti ispravna i pogresna, i ideje kojim suprotstavljaju druge ideje slicne njima jace ili slabije; ali one ipak nisu bezgrijesne. Ovako su postupili oni koji su pokusali shvatiti Bitak, osmisliti sveobuhvatnu filozofiju zivota i historije, i odrediti ljudima njihov put kao da su ih oni stvorili i oni ih najbolje poznaju, a daleko je to sto tvrde. Neki od njih su zanijekali postojanje Boga ali su postavili sebe za bozanstvo ljudima i upravljaju njihovom historijom i zivotnom sudbinom, upravljaju njima teoretski tumaceci i objasnjavajuci stvari kako oni zele i upravljaju njima prakticno mijenjajuci i okrecuci ono sto hoce.

4. Moguce da se oni jos uvijek nisu oslobodili idejnog robovanja drugim ljudima i intelektualne zavisnosti od njih, jos uvijek smatrajuci svetim rijeci nekog poznatog filozofa ili velikog knjizevnika ili nekog znacajnog reformatora. U stvarnosti oni se oslanjaju na razum drugog u situacijama gdje se treba oslanjati na vlastiti razum i Istinu koja mu se ukazala. Oni su u biti robovi, imitatori, a ne slobodni istrazivaci. U ovu vrstu spadaju mnogi nasi intelektualci koje je ocarala velicina i sjaj tog velikog ukrasenog idola kojeg je napravila Evropa, pod tim mislim na materijalisticku civilizaciju. Oni se klanjaju ovome kipu i poslusno su se pokorili njegovim cuvarima. Kada citaju o Zapadnoj civilizaciji ili filozofiji Zapada citaju razumom opcinjenog i zadivljenog, a kada odu na Zapad gledaju ocima zbunjenog poklonika. Oni su sami sebe doveli u situaciju u kojoj ne mogu da izvuku istinu iz lazi, niti da odbace laz koja nije odjeca istine. Polozaj ovih siromaha nije dostigao nivo ucenika, jer mi poznajemo mnoge ucenike koji slobodno i hrabro raspravljaju sa svojim profesorima i uzimaju od njih neka njihova misljenja, ali i ostavljaju druga. Zato mi njihov polozaj ne mozemo opisati drugacije do polozaj robova, robova cija se licnost izgubila u volji njihovih gospodara, pa za njih slusaju, za njih gledaju, za njih razmisljaju, ako ikako razmisljaju!? Munja pobjednicke civilizacije zasljepljuje njihove oci, a zveket zvucnih imena odjekuje u njihovim usima i poslije toga ne preostaje im nista drugo do da pognu glave i pokorno slijede kolonu. U ovu gresku su pali neki veliki mislioci koji su u istoriji islama poznati kao filozofi. Kada su preveli grcku filozofiju ostali su zapanjeni pred tim ogromnim intelektualnim blagom i ocarala su ih ta zvucna imena koja su proizvela to blago. To odusevljenje zavladalo je njihovim osjecajima, pa su neki od njih prihvatili tu filozofiju sa svim onim sto ona nosi u sebi, a u njoj je bilo puno neispravnosti izmjesane sa mnogim neistinama. Njihovo veliko divljenje im nije dozvolilo da zauzmu stav nezavisnog mislioca koji se oslanja na ono sto posjeduje, pa da pravilno izvrsi selekciju, vaga i odmjerava, uzima i ostavlja. Oni su pomijesali stvari u kojima se prihvata pretpostavka sa drugima u kojima se ne prihvata nista drugo do jasna istina i uporedjivali su stvari u kojima je razum sudija sa onim gdje razum nema upliva. Smatrali su da onaj ko dodje do ispravnih rjesenja u matematici i fizici, njegov govor o Bogu i prirodi takodje treba biti ispravan. Rezultat toga je bio da su mnoge kur'anske ajete pogresno tumacili kako bi se slagali sa filozofijom Aristotela i njegovim misljenjem o Bogu, "prvom uzroku" ili "prvom pokretacu", kako ga je nazvao, ili da se poklapaju sa misljenjima grckih filozofa da su planete cvrsta tijela koja se ne raspadaju niti spajaju. Kada bi samo ovi filozofi znali da se mnoge ideje koje su oni uzdizali i radi njih Kur'an izvrtali, danas ubrajaju u price i izmisljotine drevnih naroda. Oblik zemlje i drugih planeta nije onakav kako su ga zamisljali, a ni nebo nije kao sto su govorili. Svemir nije sastavljen od cetiri para elementa: vode, zemlje, zraka i vatre; kao sto su mislili, cak bili ubijedjeni u to. Danas ucenici osnovne skole posjeduju o svemiru i zivotu vise ispravnih podataka nego sto ih je znao Aristotel i Platon.

UCENIK: Sta treba da radi covjek koji zeli da sazna istinu?

UCITELJ: To se razumije iz onoga sto sam rekao o preprekama i smetnjama na putu spoznaje istine tj. treba da se cuva tih stvari koje ce ga skrenuti sa pravog puta i odvesti ga od puta istine. Treba da odbaci sumnje i mastu iz svog razmisljanja, da kontrolise svoje strasti i sklonosti, da se oslobodi slijepog slijedjenja i fanaticne privrzenosti prosloj ideji ciju ispravnost nije potvrdila istina. Takodje treba da se odlikuje skromnoscu, izbjegavajuci oholost i samodopadanje i da poznaje granice svoga razuma; sta je u njegovom domenu, a sta prevazilazi njegovu moc. Prije svega toga treba da provjeri iskrenost svoga nijeta u trazenju nauke, da vidi voli li vise istinu ili strasti svoje duse i slijepo slijedjenje svoga naroda. Pored toga, treba se cuvati

razmisljanja mase, gomile i njihovih sugestija. O takvima je Uzviseni rekao obracajuci se Svome Poslaniku:

“Reci: “Ja vam savjetujem samo jedno; ustanite iskreno prema Allahu, dvojica po dvojica, ili jedan po jedan, pa zatim razmislite...” (Saba’; 46)

Od znakova iskrenosti u trazenju istine je da ta osoba bude nepristrasna, jer iskreni prihvaca istinu odakle god dosla i ko god je donio, dok pristrasna osoba prihvaca istinu samo ako dodje odakle on zeli. Zbog ovog je Allah kritizirao Zidove koji su zanijekali Muhammedovo s.a.v.s. poslanstvo, jer on nije bio jedan od njih, iako su oni ocekivali poslanika i njime prijetili idolopoklonicima u dzahilijetu.

Rekao je Uzviseni:

“A kada im Knjiga od Allaha dolazi, koja priznaje kao istinu Knjigu koju imaju oni -, a jos ranije su pomoc protiv mnogobozaca molili - i kada im dolazi ono sto im je poznato, oni u to nece da vjeruju, i neka zato stigne nevjernike Allahovo prokletstvo! Jadno je to za sto su se prodali: da ne vjeruju u ono sto Allah objavljuje, samo iz zlobe sto Allah, od dobrote Svoje, salje Objavu onome kome On hoce od robova Svojih; i navukli su na sebe gnijev za gnijevom -, a nevjernike ceka sramna patnja. A kada im se kaze: ”Vjerujte u ono sto Allah objavljuje!” - oni odgovaraju: ”Mi vjerujemo samo u ono sto je nama objavljeno” (Al-Baqara; 89 - 91)

Od znakova iskrenosti u trazenju istine je da je covjek prihvata pa makar ona bila i protiv njega, a ne u njegovu korist, cak i ako bi ona sa sobom nosila iskusenja gladovanjem, strahom, gubitkom imetka, zivota i ljetine. Ima pojedinaca koji traze istinu, ali kada vide da ce im ona nauditi, njegovom dunjaluku u imetku ili polozaju, okrecu joj ledja. Najbolji primjer za to je Herakl, rimski imperator, kojem je Poslanik s.a.v.s. poslao poziv da primi islam i spasi se, zaradivsi dobro i uputu za sebe i svoj narod. On je pozvao Ebu Sufjana i druge Kurejsevice koji su bili sa njim, a oni su tada bili musrici i postavljao im je precizna pitanja o Muhammedu; njegovom porijeklu, licnosti, pozivu, sljedbenicima i protivnicima, koja su mu sasvim jasno potvrdila da je on ocekivani poslanik koji ce uputiti covjecanstvo. Ali kada je vidio da su njegovi svestenici protiv tog Poslanika, njegova ljubav prema vlasti prevagnula je nad istinom koju je spoznao. Tako nam i Kur’an govori o sinovima Israilovim koji su prihvatali poslanstvo poslanika samo onda kada bi im dosao sa onim sto godi njihovim dusama. Uzviseni je rekao:

“... kad god vam je koji poslanik donio ono sto nije godilo dusama vasim, vi ste se oholili, pa ste jedne u laz utjerali, a druge ubili” (Al-Baqara; 87)

A o jednoj grupi munafika Uzviseni je rekao:

“A licemjeri govore: ”Mi vjerujemo u Allaha i Poslanika i pokoravamo se“, - zatim neki od njih glave okrecu; nisu oni vjernici. Kad budu pozvani Allahu i Poslaniku Njegovu da im on presudi, neki od njih odjednom ledja okrenu; samo ako znaju da je pravda na njihovoj strani, dolaze mu poslusno. Da li su im srca bolesna, ili sumnjaju, ili strahuju da ce Allah i Poslanik Njegov prema njima nepravedno postupiti? Nijedno, nego zele da drugima nepravdu ucine.” (An-Nur; 47 - 50)

UCENIK: Da li je dovoljno da spoznamo istinu, razlucimo pravi put od zablude, pa da se ubrajamo u njene sljedbenike. Kao sto je Sokrat davno rekao: “Spoznaja je nesto najvrjednije.”

UCITELJ: Golo teoretsko poznavanje istine mora biti posredstvom jasnih dokaza, ali ono nista ne koristi i ti se ne ubrajas u njene sljedbenike sve dok se njeni korjeni ne ucvrste u tebi i ne dadnu slijedece plodove:

1) Da se pokoris istini i da je slijedis, jer mnogi ljudi su spoznali istinu ali joj se nisu pokorili zbog svojih strasti, oholosti ili zavidnosti, ili slijepog fanatizma, kao sto su bili zidovski svestenici o kojima je Allah rekao:

”... ali neki od njih doista svjesno istinu prikrivaju” (Al-Baqara; 146)

A Poslanik a.s. je u dovi ucio: “Boze moj, prikazi mi istinu istinom i ucini me njenim sljedbenikom”.

2) Da se ponosis istinom i da budes njen pomagac:

“Zato se pouzdaj u Allaha, jer ti, doista, slijedis pravu istinu” (An-Naml; 79)

3) Da pozivas njoj i da radis na povecanju njene vojske i njihovom ucvrscenju. Otuda je Allah opisao vjernike koji ce se spasiti propasti rijecima:

“Tako mi vremena, - covjek, doista, gubi, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela cine, i koji jedni drugima istinu preporucuju i koji jedni drugima preporucuju strpljenje” (Al-Asr; 1 - 3)

4) Da budes ustrajan na njoj, podnosis nevolje na njenom putu i da radi nje trpis siromastvo i bolesti, jer put istine je prostrt trnjem, okruzen nedacama, pun prepreka i drumskih razbojnika. To je Boziji zakon na ovome svijetu, a ti neces u Allahovom zakonu naci izmjene. Zato je Allah, u mnogim ajetima Svoje Knjige naredio Svome Poslaniku da se cvrsto drzi sabura:

“A ti budi strpljiv! Allahovo obecanje je, zaista, istina i neka te nikako ne obmanu oni koji cvrsto ne vjeruju” (Ar-Rum; 60),

“Ti izdrzi kao sto su izdrzali odlucni poslanici” (Al-Ahqaf; 35),

“Ti slijedi ono sto ti se objavljuje i budi strpljiv dok Allah ne presudi, On je sudija najbolji!” (Yunus; 109),

“Vi cete sigurno biti iskusavani u imecima vasim, i zivotima vasim, i slusacete doista mnoge uvrede od onih kojima je data Knjga prije vas, a i od mnogobozaca. I ako budete izdrzali i Allaha se bojali, pa tako treba da postupe oni koji su jakom voljom obdareni.” (Ali ‘Imran; 186)

UCENIK: Tako mi Allaha to je tesko breme.

UCITELJ: Ali je nagrada kod Allaha velika; na dunjaluku i ahiretu.

UCENIK: Kakvu nagradu covjek ima na dunjaluku ako citav zivot provede u neprestanoj borbi sa nestinom, i ako je nestina naoruzana, a ima i opremu, ljudstvo i novac.

UCITELJ: Allah ljudima na dunjaluku naizmjenicno daje pobjede i poraze odgajajuci tako sljedbenike istine i uzdizuci ih nad drugima. Allah time takodje iskusava ono sto je u njihovim grudima i cisti ono sto je u njihovim srcima. Kao sto je Uzviseni rekao, obracajuci se muslimanima, nakon bitke na Uhudu u kojoj je palo sedamdeset sehida:

“Ako vi rana dopadate, i drugi rana dopadaju. A u ovim danima Mi dajemo pobjedu sad jednima, a sad drugima, da bi Allah ukazao na one koji vjeruju i odabrao neke od vas kao sehide, a Allah ne voli nevjernike, i da bi vjernike ocistio, a nevjernike unistio.” (Ali ‘Imran; 140 - 141)

Takodje je rekao:

”Allah nece vjernike s licemjerima izmijesane ostaviti, vec ce lose od dobrih odvojiti.” (Ali-’Imran; 179)

Ali kraj uvijek pripada sljedbenicima istine, sve dok slijede Allahov zakon i postivaju uzrocno-posljedicne veze. Doista je Allah uspostavio oba zivota, dunjalucki i ahiretski, na istini. Sebi je propisao da na dunjaluku istinu ucvrsti, a neistinu unisti. Pa ko pogleda u historiju vidjece da je to prica o borbi izmedju istine i neistine i da se zavrsava pobjedom istine, pa makar to dugo potrajalo. Kazivanje o Musau i faraonu je ocigledan primjer za to:

“Zatim smo, poslije njih, Musaa i Haruna poslali sa cudima nasim faraonu i glavesinama njegovim, ali su se oni uzoholili, a bio je to grijesan narod: kada im je od Nas dosla Istina, rekli su: ”Ovo je zaista prava carolija!” “Zar za istinu koja vam je dosla kazete da je carolija?” - rece Musa-”, a carobnjaci nece nikad uspjeti!” A oni rekose: ”Zar si dosao da nas odvratis od onoga na cemu smo zatekli pretke nase, da bi vama dvojici pripala vlast na zemlji? E necemo mi vama dvojici vjerovati!” I faraon rece: ”Dovedite mi sve vjeste carobnjake!” I kad carobnjaci dodjose, Musa im rece:”Bacite sto imate da bacite!” I kad oni bacise, Musa uzviknu: “Ono sto ste priredili carolija je! Allah ce je unistiti, jer Allah ne dopusta da djelo pokvarenjaka uspije, Allah ce Svojom moci istinu utvrditi, makar sto ce to nevjernicima krivo biti!” (Yunus; 75 - 82)

Carobnjaci su bacili svoja uzad i stapove, i lukavstva svoja su pripremili. Neistinu su ukrasili tako da su oci ljudima zacarali i jako ih prestrasili priredivsi veliku vradzbinu, cak je i Musa u sebi zebnju osjetio. Ali kakav je bio kraj. Rezultat je ono sto nam Kur’an o tome govori:

“I Mi naredismo Musau: ”Baci stap svoj!” - i on odjednom proguta sve ono cime su oni bili obmanu izveli. I tako istina na vidjelo izbi i pokaza se da je bilo lazno ono sto su oni priredili, i tu oni bijahu pobijedjeni i ostadose ponizeni, a carobnjaci se licem na tle bacise: ”Mi vjerujemo u Gospodara svjetova”- povikase, “Gospodara Musaova i Harunova!” (Al-Araf; 117 - 122)

Pa zar Allah nije spustio Svoje meleke na dan Bedra da pomognu istinu i poraze neistinu. Poslusaj ove ajete:

“Tako je bilo i onda kada te je Gospodar tvoj s pravom iz doma tvoga izveo, - sto jednoj skupini vjernika nikako nije bilo po volji. Raspravljali su se s tobom o borbi; iako im je bilo ocito da ce pobijediti, nekima od njih je izgledalo kao da se na oci svoje u smrt gone. I kad vam je Allah obecao da ce vasa biti jedna od dvije skupine, - a vi ste vise voljeli da vam padne saka ona koja nije bila naoruzana - Allah je htio da rijecima Svojim istinu utvrdi i nevjernike u korjenu istrijebi, da istinu utvrdi i neistinu unisti, makar to nebilo mnogoboscima po volji” (Al-Anfal; 5 - 8)

Osim toga, sljedbeniku istine je dovoljno ovodunjalucke nagrade to sto osjeca snagu, dostojanstvo i dusevni mir slijedeci istinu i pomazuci je. Abdullah ibn Ez-Zubejr je rekao:

“Tako mi Allaha sljedbenik lazi nece biti postovan pa makar i mjesec iz njegova dzepa izasao, niti ce sljedbenik istine biti ponizen pa makar i svi stanovnici Zemlje protiv njega bili.”

Ovo je na dunjaluku, a na ahiretu ce Uzviseni Allah pravedno presuditi medju Svojim robovima i svakome ce dati ono sto je zasluzio i nagraditi ga prema onome sto je radio:

“I Zemlja ce svjetloscu Gospodara svoga zasjati i Knjiga ce se postaviti, vjerovjesnici i svjedoci ce se dovesti, i po pravdi ce im se svima presuditi, nikome se nece nepravda uciniti; svako ce dobiti ono sto je zasluzio jer On dobro zna sta je ko radio”, (Az-Zumar; 69, 70)

Tada ce svi priznati da im je pravedno presudjeno i da su dobili ono sto su zasluzili. Vjernici, sljedbenici istine, ce kada udju u dzennet i vide svoje polozaje reci:

“Hvaljen neka je Allah, koji nas je na pravi put uputio; mi ne bismo na pravom putu bili da nas Allah nije uputio, poslanici Gospodara naseg su zaista istinu donoslili”, i njima ce se doviknuti: “Taj dzennet ste u nasljedstvo dobili za ono sto ste cinili.” (Al-Araf; 43)

A idolopoklonici koji su obozavali druga bozanstva (smatrajuci da ce im ona pomoci na Sudnjem danu) uvidjece tada svoju zabludu, jer nece naci ni prisna prijatelja ni posrednika koji ce uslisan biti. Nego ce tada Allah po pravdi suditi. Kur’an o tome kaze:

“A na Dan kad ih On pozove i upita: “Gdje su oni koje ste Meni ravnim smatrali?” Iz svakog naroda dovescemo svjedoka i reci: “Dajte svoj dokaz!”, i oni ce saznati da je Bog jedino Allah, a nece im biti onih koje su izmisljali.” (Al-Qasas; 74, 75)

Tada ce svi ubirati slatke plodove za slijedjenje istine i gorke za njeno odbacivanje. Tada ce shvatit da istina koristi na dunjaluku i ahiretu onome ko ju je slijedio, svejedno bio to pojedinac ili citavo drustvo. Sto se tice neistine ona steti svojim pristalicama na ovom i na onome svijetu:

“Allah ce ponistiti djela onih koji ne vjeruju i od puta Njegovog odvracaju. A oni koji vjeruju i dobra djela cine vjeruju u ono sto se objavljuje Muhamedu -, a to je Istina od Gospodara njihova - On ce preko hrdjavih postupaka njihovih

prijeci i prilike ce njihove poboljsati. Zato sto nevjernici slijede neistinu, a vjernici slijede Istinu od Gospodara svoga. Tako Allah navodi zbog ljudi primjere njihove” (Muhammed; 1 - 3)

UCENIK: Ranije ste mi spomenuli da je od svojstava istine postojanost i trajnost, a od karakteristika neistine je da prolazi i iscezava, ali zar mi ne vidimo da danas neistina zivi, vodi glavnu rijec i traje vec duze vrijeme, a primjecujemo da istina slabi, dozivljava poraze, povlaci se i krije?

UCITELJ: Laz koristi nepaznju istine, tada se pojavljuje. Njena pojava ne traje dugo, jer se njene slabosti i neispravnosti moraju otkriti. Tada istina nastupa protiv nje, suzbija je brise kao sto jutro brise tminu noci. O ovome Kur’an kaze:

“Reci: “Gospodar moj pobjedjuje istinom, On dobro zna sve ono sto je veoma skriveno.” Reci: “Dosla je Istina, a lazi je nestalo” (Saba’; 48, 49)

Laz je kao napuhana sapunica ili pjena koja pliva na povrsini vode ukaze se malo, zatim se gubi iscezava, zatim ostaje sama voda i cisti izvor. Ovaj primjer je Allah naveo u Kur’anu rekavsi:

“On spusta kisu s neba, pa rijeke teku koritima s mjerom, i bujica nosi otpatke koji plivaju po povrsini. I ono sto ljudi tope na vatri u zelji da dobiju nakit ili orudje ima takodje otpatke, slicne onima. - Tako Allah navodi primjer za istinu i neistinu: otpaci se odbacuju, dok ono sto koristi ljudima ostaje na zemlji. Tako, eto, Allah objasnjava primjere.” (Ar-R’ad; 17)

To je Boziji zakon o uzvisenosti istine nad neistinom, kojeg je plemeniti Kur’an potvrdio na vise mjesta u svojim surama. Razmislimo o znacenju ovih ajeta:

“Allah ponistava neistinu i utvrdjuje istinu rijecima Svojim; On dobro zna svacije misli” (As-Sura; 24)

Na drugom mjestu nam opisuje bitku izmedju istine i lazi pa osjetis da je Istina “Bozja granata” koja pogadja laz i razara je:

“... nego istinom suzbijamo laz, istina je ugusi i lazi nestane” (Al-Anbiya; 18)

Po oslobodjenju Mekke, Vjerovjesnik s.a.v.s. je uzeo koplje u svoje ruke i njime razbijao kipove, koji su dugo vremena bili obozavani umjesto Allaha, uceci rijeci Uzvisenog:

“I reci: “Dosla je istina, a nestalo je lazi; laz, zaista, nestaje!”, (Al-Isra; 81).

UCENIK: Kakvo je vase misljenje o Zapadnoj civilizaciji koja danas dominira svijetom, da li je ona istina ili laz?

UCITELJ: U njoj ima mnogo vise lazi nego istine. Medju njene besmislice spada i taj ekstremizam koji prelazi granice umjerenosti u svim stvarima; pretjerivanje u nasladjivanju tijela na racun duha, u uzdizanju razuma nad objavom, pohlepom za ovodunjaluckim dobrima zapostavljajuci ahiretska, ponizavanju zene radi muskih interesa, u davanju neogranicene slobode pojedincu, a zaboravljanju interesa drustva, stavljanju materijalne koristi iznad morala i u njenom nacionalistickom pogledu na

racun ljudskosti, a prije svega toga zbog njenog nijekanja uzvisenog Allaha pa je onda zbog toga zaboravila bit svog postojanja. Istinu je rekao Allah:

“I ne budite kao oni koji su zaboravili Allaha, pa je On ucinio da sami sebe zaborave; to su pravi grijesnici.” (El-Hasr; 19)

UCENIK: Ali covjek na Zapadu razbija atome, osvaja svemirska prostranstva, pokorava prirodu i otkrio je mnoge tajne. Pa zar ga ovaj naucni progres nije priblizio istini?

UCITELJ: Zapadni covjek je otkrio mnoge stvari ali jos uvijek nije otkrio tajnu svog postojanja. Potcinio je prirodu, ali nije potcinio svoje strasti i razbija atome, ali on nije razbio svoje idejne i duhovne idole. Kako je divno ono sto je jedan indijski filozof rekao nekom zapadnom intelektualcu: “Uspjeli ste da letite u zraku kao ptica i da ronite morem kao riba, ali ne mozete da po Zemlji idete kao ljudi.”

UCENIK: Ako se Zapad tako davi u neistini, pa kako se onda docepao kormila i upravlja dizginima ljudske povorke okrecuci je gdje god pozeli, zapocinjuci ratove i zaustavljajuci ih, a citav svijet mu je u sluzbi i pokorava se njegovim zeljama. Zar ne bi trebalo da se neistina krije i bjezi? Zar neistina nije nazvana tako zbog svoje iskvarenosti, pohabanosti i iscezavanja? Kako je moguce da Zapad kroz sva ova stoljeca bude dominantni gospodar?

UCITELJ: Rekao sam ti da se laz pojavljuje u trenucima nepaznje istine, kada ona preuzme kormilo to je zbog toga sto je ona neke stvari ugrabila od istine i prisvojila ih sebi. Primjetices da kradljivci ostaju skriveni sve dok medju njima ima i trunka istine koju oni primjenjuju samo medju sobom, kao sto je odrzavanje zakletve koju daju jedni drugima, skrivanje onoga sto se dogovore da sakriju, pravedno dijeljenje onoga sto ukradu, pomaganje onoga ko “upadne” od njihovih, i tome slicno. Ali kada ova trunka istine nestane onda se otkrivaju, prekidaju saradnju, stize ih ruka pravde, uzimajuci ih za kosu i noge vodeci ih u sramnu patnju da ih nagrade za ono sto su radili. Kod Zapadnjaka takodje ima nesto istine koja je izmijesana sa velikom kolicinom lazi zato ce se njihova civilizacija srusiti, a kormilo ce preuzeti drugi. Davno je receno: “Drzava ciji su temelji laz traje dan, a drzava koja se temelji na istini traje do Sudnjeg dana.”

UCENIK: S vremena na vrijeme cujemo misljenje intelektualaca sa Zapada koji kude svoju materijalnu civilizaciju i njenu bestijalnost. Pa da li je moguce da su oni vijesnici upute svome narodu, i mozemo li se nadati danu kada ce se ovi zavedeni jadnici vratiti svojoj prirodi, jasnom putu? Ako ne, pa koji je onda nacin da se uputi covjecanstvo i da se izvuce iz neistina i zabluda u koje je zapalo?

UCITELJ: Tacno je da su se neki zapadnjaci osvijestili pa su uvidjeli da je njihova civilizacija deformisala ljudsku prirodu, uskratila im dusevni mir i porusila u njima osobine covjecnosti. Medju njih spadaju Spengler sa svojom knjigom “Propast zapada”, Bhernard Shou sa svojim pozorisnim djelima Twimbi u knjigama historije i Bergson i Kholn i Lousen u djelu “Pad civilizacije”, zatim Lendeston u djelu “Odgoj izbezumljenog svijeta”, te svecenik Karile u knjizi “Covjek, ta nepoznanica”, i mnogi drugi. Oni su ukazali na mnogobrojne bolesti, ali ni jedan od njih nije pronasao odgovarajuci lijek.

UCENIK: Pa gdje je onda lijek? I kako do njega doci?

UCITELJ: Lijek posjedujemo samo mi i niko drugi. Lijek je u nasoj internacionalnoj civilizaciji, civilizaciji istine i dobra, ravnoteze i pravde, koja svaku stvar postavlja na njeno mjesto i svakome daje njegovo pravo. U njoj se ne moze desiti da jedna strana zivota nadvlada drugu, ona pravi dzamiju uz samu fabriku, podize munare kao sto podize nebodere, udruzuje vjeru i znanje, uskladjuje razum i srce, povezuje duh i materiju, spaja juce danas i sutra, pretvara ideale u stvarnost, drzi ravnotezu izmedju prava i obaveza, pojedinca i drustva, covjeka i zene, kao sto siri ljubav izmedju bogatog i siromasnog, vladara i naroda i siri bratstvo medju ljudima. Ako covjecanstvo bude slijedilo ovu civilizaciju onda ce otkriti svrhu svog postojanja i tajnu srece, u protivnom njihov trud ce biti uzaludan, njihovi pokusaji ce biti kao fatamorgana u kojoj zedan vidi vodu, ali kada do tog mjesta dodje nista ne nadje. Covjecanstvo nece pronaci istinu sve dok je trazi u proturjecnim ljudskim filozofijama i ucenjima koja rjesavaju problem stvaranjem drugog i lijece bolest drugom novom bolescu. Niti ce je pronaci sve dok rjesenje svojih idejnih i dusevnih problema traze od ljudi koji ne vjeruju u Allaha i buduci svijet, jer njihov glavni cilj je upraznjavanje nagona i zadovoljavanje strasti. Covjecanstvo nece pronaci istinu sve dok je ne bude uzimalo iz njenog jedinog izvora, a to je Allahova trajna knjiga Kur'an, i dok za svoje vodje ne bude izabralo ljude koji slijede istinu i ne zele da na Zemlji siju nered i smutnju, a ko ce to biti drugi do muslimani; onoga dana kada ponovo budu istinski muslimani. Musliman je taj koji voli istinu, zivi radi nje i za nju zivot daje. Musliman vjeruje da je Istina jedno od Allahovih lijepih imena, jedan od atributa Njegove Knjige, jedna od osobina Njegovog Poslanika i jedna od najuzvisenijih vrijednosti Njegove vjere. Od muslimana, kao jedinke, se trazi da spozna istinu, vjeruje u nju, poziva njoj i da se strpi na onome sto ga snadje na tom putu. Od muslimana, kao Ummeta se trazi da ozive istinu na Zemlji, slijede je i da je jedni drugima preporucuju:

"Tako mi vremena, - covjek, doista, gubi, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela cine, i koji jedni drugima istinu preporucuju i koji jedni drugima preporucuju strpljenje." (Al-Asr; 1 - 3)

Na veliku zalost muslimani su danas zanemarili istinu kojom ih je Allah pocastio; naredivsi im da je dostave, pomazu, i sire njeno svjetlo svim svjetovima. A kako da ljude uputi istini onaj ko je ne vidi ili se pravi da je slijep, ko ju je zaboravio ili se pravi da ju je zaboravio. Onaj ko ne posjeduje neku stvar ne moze je ni dati!

UCENIK: Iz vaseg govora bi se moglo razumjeti da ste vi izgubili nadu u pobjedu istine nad lazima.

UCITELJ: Ne, vjernik nece dozvoliti da se u njegovo srce uvuce ocaj:

"Samo nevjernici gube nadu u Allahovu milost" (Yusuf; 87),

zato ja cvrsto vjerujem da ce istina dobiti svoju domovinu i da ce se njena zastava zavihoriti na Zemlji. Tada laz mora dozivjeti poraz, a spas ce potraziti u bijegu. Na Zapadu se su se ukazali prvi znaci tog poraza. Ti mnogobrojni znaci bude nadu i rastjeruju tmine ocaja. Od stvari koje bude nadu je i to da je kolonizacija, koja je zatvarala mnoge otvore kroz koje dolaze ideje o slobodi naroda pokupila svoje stvari i izasla iz mnogih zemalja i dala priliku idejama da se razvijaju, a razumu da istrazuje. Raduje i to da je ateizam poceo slabiti, skrivati svoju glavu, stisavati glas i nema vise vlasti i moci i sve sto nauka vise napreduje povecava se broj vjernika u Allaha, a smanjuje broj nevjernika. Budi nadu i to sto su se mnogi objektivni intelektualci

poceli zaliti na poplavu materijalizma u zivotu, pa su poceli ukazivati na mahane materijalisticke civilizacije, njenu pogubnost po covjeka, njenu prijetnju po temeljne vrline i uzvisene ideale u zivotu. Mora doci dan u kojem ce neistina izdahnuti, a imperija zablude nestati pred naletom pobjednicke vojske istine. To je ono na sto ukazuje stvarnost, sto osjecaju prosvjetljena srca i sto proizilazi iz Allahovih zakona na Zemlji i o cemu govore Njegovi mudri i istiniti ajeti:

“Mi cemo im pruzati dokaze Nase u prostranstvima svemirskim, a i u njima samim, dok im ne bude sasvim jasno da je Kur’an istina. A zar nije dovoljno to sto je Gospodar tvoj o svemu obavijesten?” (Fussilet; 53),

istinu je rekao Uzviseni Allah.

Ovdje ima jedna cinjenica na koju moramo ukazati, a to je da istina nece doci sama, Allah ce pomoci istinu ako bude ljudi koji u nju vjeruju, njoj pozivaju i samo se njoj posvecuju; radi nje zive i na njenom putu zivot daju. Zato je Allah rekao Svome Poslaniku:

”On te podrzava Svojom pomoci i vjernicima” (Al-Anfal; 62)

Savjet koji ti mogu ja uputiti je da budes borac za istinu, zivis za nju i umires sa njom, volis i prezires u njeno ime, jacas i prekidas veze radi nje, miris se i boris radi nje.

UCENIK: Hocu li pronaci i druge ljude koji ce mi pomoci u tome?

UCITELJ: Od Allahovih zakona je da ce medju ljudima uvijek biti onih koji se cvrsto drze istine i pozivaju ka njoj, pa cak iako bi pobornici neistine bili vecina, kako bi oni bili Allahov dokaz protiv Njegovih neposlusnih stvorenja. U Kur’anu se kaze:

“A medju onima koje stvaramo ima ljudi koji druge upucuju istini i koji prema njoj pravedno sude.” (Al-A’raf; 181)

A u hadisu stoji:

“Uvijek ce jedna skupina iz mog ummeta slijediti Istinu i nece im nauditi oni koji im se suprostave sve dok ne dodje Allahova odredba o Sudnjem danu - oni ce biti takvi.”

Ali ibn Ebi Talib je rekao:

“Na Zemlji ce uvijek biti sljedbenika istine koji ce biti Allahov dokaz protiv drugih.”

Allah se smilovao Ahmedu Sevkiju koji je rekao:

“Doista Onaj koji je stvorio istinu gorkom nije ostavio ni jednu generaciju bez njenih sljedbenika.”

Borac za istinu se ne plasi da ostane sam na bojnom polju i da se bori protiv snazne mnogobrojne lazi, da se protivi zabludi sa svom njenom moci i silom; pa ako ostane ziv, zivjece sa istinom sretan, a ako umre, umro je na putu istine kao sehid. Dovoljan ti je primjer za to, od odabranih poslanika (ulul azm) njihov prvak Nuh a.s. koji je hiljadu manje pedeset godina pozivao svoj narod u Allahovu vjeru nocu i danju, tajno

i javno iako ih je njegovo pozivanje jos vise udaljilo. Drugi primjer imamo u ocu vjerovjesnika, Ibrahimu a.s. koji je rekao svome ocu i njegovom narodu:

“Nemam ja nista s onima kojima se vi klanjate, ja se klanjam samo Onome koji me je stvorio, jer ce mi On, doista, na pravi put ukazati.” (Az-Zuhruf; 26 - 27)

UCENIK: Kakva je vrijednost jednog poziva ka istini u prostranoj pustinji lazi? Zar to nije kao sto kazu “mlacenje prazne slame”?

UCITELJ: Poziv ka istini nece biti uzaludan, on ce sigurno ostaviti traga u grudima prisutnih pa cak i ako ne bi cuo njegov eho, niti vidio direktan uticaj. A ako bi i bio uzaludan kod ljudi on kod Allaha nikada nece propasti:

“Zar ne vidis kako Allah navodi primjer - lijepa rijec je kao lijepo drvo: korijen mu je cvrsto u zemlji, a grane prema nebu, ono plod svoj daje u svako doba koje Gospodar njegov odredi -, a Allah ljudima navodi primjere da bi pouku primili.” (Ibrahim; 24, 25)

Ako bismo pretpostavili da su svi ljudi izgubili razboritost, da su im usi i oci zapecacene, njihova srca prekrila neistina, pa da se kao takvi ne odazivaju istini niti pozivu na dobro neka te to ne baca u ocaj niti sprecava da obavljas svoju duznost, jer na tebi je da opomenes, a Allah je taj koji svodi racune. Na tebi je da pozivas, a Allah upucuje, na tebi je da posijes i nadas se plodovima od Gospodara. U kratkom kazivanju, koje Kur’an navodi, o gradu koji se nalazio pored mora imamo opomenu i poruku:

“A kad neki od njih rekose:”Zasto opominjete narod koji ce Allah unistiti ili ga teskim mukama namuciti?” (Al-A’raf; 164)

Znacenje ovih rijeci je da se ne moze ocekivati nikakva korist od njihovog opominjanja, jer su se oni okrenuli i uzoholili i na njima ce se Allahova rijec obistiniti. Pa sta su oni rekli?

“Oni odgovorise: “Da bi smo se pred Gospodarom vasim opravdali i da bi se oni grijeha klonili.” (Al-A’raf; 164)

Obrazlozili su svoje savjetovanje onih u kojima nema nikakva dobra sa dvije stvari:

1) opravdanjem pred Allahom time sto izvrsavaju obavezu,

2) i nadom da ce im Allah ukazati jasnu istinu, i neke od njih uputiti.

Doista je nada dio vjere muslimana, jer je (ona) plod lijepog misljenja o Allahu i pouzdanja u Njegova obecanja i cvrstog vjerovanja u ono sto je kod Njega. Takva je situacija sa propagatorima istine, objektivna nada ih uvijek podstice, a u njihovim grudima stanuje brizno ocekivanje i zato tmina ocaja ne pronalazi puta do njihovih prsa:

“Nadu u milost Gospodara svoga mogu gubiti samo oni koji su zabludjeli” - rece on.” (Al-Higr; 56)

Sto god se vise siri neistina oko njih, sve se vise poveca njihovo ubjedjenje da je ljudima svjetlo istine sve potrebnije, sto god se nered vise pojavljuje i siri oni su sve ubjedjeniji u obaveznost obnove. Kad god struja ocitog nevjerstva pocne napredovati kod njih se poveca snaga i odlucnost da joj se suprotstave. Kad god ih pritisnu teska iskusenja shvataju da je olaksanje blizu, jer najtamniji nocni sati su oni koji prethode zori i najtezi dani su oni koji prethode prvim znacima pobjede. Dokazi i primjeri za to su mnogobrojni. Istina kojom nas je Allah pocastio i ucinio njenim sljedbenicima je nas jedini spas i izlaz na ovome i buducem svijetu, a spas citavog covjecanstva je sa nama. Covjecanstvu je danas potrebna zajednica u kojoj ces istinu vidjeti utjelovljenu u primjerima koji hodaju po Zemlji, a ne same rijeci i parole kojih su pune knjige i o kojima pjevaju mnogi jezici i pera. Onog dana kada covjecanstvo vidi zajednicu koja predstavlja istinu, poznaje je, voli je, cuva je, siri je, poziva njoj i na njenom putu se zrtvuje, toga dana ce covjecanstvo njima predati svoje dizgine i slijedice ih milom ili silom, toga dana ce tmina bjezati, laz ce se razotkriti i sejtan ustuknuti.

“I tada ce se vjernici radovati Allahovoj pomoci, - On pomaze kome hoce, On je Silan i Samilostan -, obecanje je Allahovo, a Allah ce obecanje Svoje ispuniti, ali vecina ljudi ne zna; oni znaju samo spoljasnju stranu zivota na ovom svijetu, a prema onom svijetu su ravnodusni.” (Ar-Rum; 4 - 7)

BIOGRAFIJA AUTORA

Dr. Jusuf El-Karadawi je rodjen 09.09.1926. god. u egipatskom selu Saftu turab, u zapadnoj pokrajini. To je staro, cuveno selo u kojem je ukopan posljednji ashab Abdullah b. El-Haris b. Dzuz' Ez-Zubejdi koji je umro u Egiptu, kao sto to navodi Ibn Hadzer i drugi.

Naucio je Kur'an napamet prije desete godine. Upisao se u El-Azharovu skolu gdje je zavrsio osnovno i srednje obrazovanje i uvijek je bio medju prvima. Srednju skolu je zavrsio kao drugoplasirani u citavoj kraljevini Egipat, pored toga sto je bio hapsen u tom periodu. Upisao je fakultet "Usulid-din" (Temelji vjere) na El-Azharu kojeg je zavrsio 1952./'53. Bio je prvi medju 180 studenata. 1960. godine magistrirao je na odsjeku kur'anskih i hadiskih znanosti, a 1973. godine je odbranio doktorsku disertaciju pod naslovom: "Zekat i njegov uticaj u rjesavanju socijalnih problema", sa najvecom ocjenom na istoimenom fakultetu.

Napisao je preko osamdeset djela koja su opce prihvacena u citavom islamskom svijetu. Neka od njih su stampana i po desetak puta, a veliki broj njih je preveden na druge jezike, a njegove objavljene clanke, predavanja, hutbe i dersove gotovo da je nemoguce prebrojati. Oni koji su pisali o njemu opisuju ga kao jednog od rijetkih islamskih mislilaca koji su ujedinili propise Serijata i zahtjeve vremena, a za njegova djela kazu da se odlikuju preciznoscu fakiha, stilom knjizevnika, te da u sebi nose viziju obnovitelja i mudrost daije. On je jedan od najistaknutijih zagovornika "srednjeg islamskog puta" (elwesatijetul islamijjeh) koji spaja tradicionalizam (esselefijjeh) sa modernizmom (ettedzdid). Ujedinjuje ideju i pokret, a posebnu paznju poklanja razumijevanju Alahovih zakona u prirodi (sunnetullah) i razumijevanju ciljeva Serijata, uvazavanju prioriteta; vagajuci izmedju trajnih islamskih principa i promjenljivih zahtjeva vremena, cvrsto se drzeci starog ispravnog, kao sto rado prihvaca novo korisno, razumijevajuci tako proslost, ziveci sadasnjost i planirajuci buducnost. Od mnogobrojnih nagrada koje je dobio za svoj istaknuti rad vrijedi spomenuti: nagradu Islamske banke za razvoj 1411. H. za njegov doprinos u islamskoj ekonomiji, Medjunarodnu nagradu kralja Fejsala za rad na polju islama 1413.H., od rektora Medjunarodnog univerziteta u Maleziji je dobio nagradu za prepoznatljiv naucni doprinos, a 1997. godine je dobio nagradu Sultana Hasana (Sultan islamskih Bruneja) za fikh.
Zivi i radi u Kataru.

Od njegovih djela su: Fikhu zekat (2 toma), Savremene fetve (2 toma), Halal i haram, Nemuslimani u islamskom drustvu, Razumijevanje prioriteta, Poslanik i znanje, Opce karakteristike Islama, i dr.